

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Tereza Valachovičová

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Komparace možností vysokoškolského studia znakového jazyka v České republice, v Austrálii a na Novém Zélandu

Comparison of opportunities of university studies of sign language in the Czech Republic, Australia and New Zealand

Tereza Valachovičová

Vedoucí práce: PhDr. Tereza Hradilová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: B ČJ-SPG

2022

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Komparace možností vysokoškolského studia znakového jazyka v České republice, v Austrálii a na Novém Zélandu potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Sokolově dne 17. dubna 2022

Poděkování

Chtěla bych tímto poděkovat paní PhDr. Tereze Hradilové, Ph.D., za odborné vedení této práce, přínosné rady a čas, který mi věnovala.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá komparací možností vysokoškolského studia znakového jazyka v České republice, v Austrálii a na Novém Zélandu. Výchozí informace jsou porovnávány na teoretické úrovni. Empirická část není zahrnuta. Práce porovnává studium na všech vysokých školách, jež zajišťují studijní obory zaměřené na český, australský a novozélandský znakový jazyk. Jedná se o obory pedagogické, lingvistické, tlumočnické a překladatelské. Cílem je poskytnout informace o obsahu, rozložení a průběhu vzdělávání na jednotlivých vysokých školách, přičemž dané informace vychází z popisu studijních oborů a kurzů, jež školy zveřejňují na svých webových stránkách a ve studijních informačních systémech. Popisované obory jsou vybírány podle předem stanovených kritérií. Součástí komparace jsou i podpůrné služby pro studenty a jejich dostupnost na popisovaných vysokých školách. V úvodních kapitolách se práce zabývá historií a specifiky znakových jazyků a vývojem vzdělávání neslyšících. Dále se práce zaměřuje na legislativní ukotvení znakových jazyků. Další část práce se věnuje současné podobě vzdělávacích systémů vybraných zemí s důrazem na komparaci národních kvalifikačních rámců v terciárním stupni vzdělávání. Závěrečná komparace shrnuje rozdílné aspekty vysokoškolského studia a rozdíly při samotném studiu znakového jazyka, důraz klade zejména na odlišné rozložení obsahu vzdělávání, kreditového hodnocení a časového rozložení studia. Cílem práce je představit nové poznatky o dosud neprobádané problematice.

KLÍČOVÁ SLOVA

český znakový jazyk, australský znakový jazyk, novozélandský znakový jazyk, terciární vzdělávání

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the comparison of the opportunities of university studies of sign language in the Czech Republic, Australia and New Zealand. The initial information is compared at the theoretical level. The empirical part is not included. The thesis compares studies at all universities that provide study fields focused on Czech, Australian and New Zealand sign language. These are pedagogical, linguistic, interpreting and translation fields. The aim is to provide information on the content, distribution and process of education at individual universities, based on the description of fields of study and courses that schools publish on their websites and in study information systems. The described fields are selected according to predetermined criteria. The comparison also includes support services for students and their availability at the described universities. In the introductory chapters, the thesis deals with the history and specifics of sign languages and the development of the education of the deaf. Furthermore, the work focuses on the legislative anchoring of sign languages. The other part of the work deals with the current form of education systems of selected countries with emphasis on the comparison of national qualifications frameworks in tertiary education. The final comparison summarizes the different aspects of university study and the differences in the study of sign language itself, with particular emphasis on the different distribution of education content, credit assessment and time distribution of study. The aim of the work is to present new knowledge about unexplored issues.

KEYWORDS

Czech sign language, Australian sign language, New Zealand sign language, tertiary education

Obsah

Úvod	8
1 Historie a specifika znakových jazyků	10
1.1 Český znakový jazyk	10
1.2 Australský znakový jazyk	11
1.3 Novozélandský znakový jazyk	12
2 Legislativní ukotvení znakových jazyků	13
2.1 Legislativní ukotvení českého znakového jazyka.....	13
2.2 Legislativní ukotvení australského znakového jazyka.....	14
2.3 Legislativní ukotvení novozélandského znakového jazyka.....	14
3 Vzdělávací systémy	16
3.1 Český vzdělávací systém	16
3.2 Australský vzdělávací systém	17
3.3 Novozélandský vzdělávací systém	18
3.4 Porovnávací tabulka národních kvalifikačních rámců.....	20
4 Historie vzdělávání neslyšících	22
4.1 Historie vzdělávání neslyšících v České republice.....	22
4.2 Historie vzdělávání neslyšících v Austrálii.....	23
4.3 Historie vzdělávání neslyšících na Novém Zélandu.....	24
5 Vzdělávání neslyšících v současnosti.....	26
5.1 Vzdělávání neslyšících v České republice.....	26
5.2 Vzdělávání neslyšících v Austrálii	27
5.3 Vzdělávání neslyšících na Novém Zélandu.....	28
5.4 Závěrečná komparace současného vzdělávání neslyšících.....	29
6 Vysoké školy umožňující studium znakového jazyka.....	31

6.1	České vysoké školy umožňující studium znakového jazyka	32
6.1.1	Univerzita Karlova	32
6.1.2	Masarykova univerzita	41
6.2	Australské vysoké školy umožňující studium znakového jazyka.....	45
6.2.1	La Trobe University.....	46
6.2.2	The University of Newcastle	48
6.2.3	The University of Melbourne	49
6.2.4	Macquarie University	51
6.2.5	RMIT University	53
6.3	Novozélandské vysoké školy umožňující studium znakového jazyka	60
6.3.1	Victoria University of Wellington.....	60
6.3.2	Auckland University of Technology	62
6.4	Závěrečná komparace možností vysokoškolského studia	68
	Závěr.....	73
	Seznam použitých informačních zdrojů	74

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá možnostmi studia znakového jazyka na vysokých školách v České republice, v Austrálii a na Novém Zélandu. Cílem práce je dohledat a zahrnout všechny univerzity, jež studium znakového jazyka umožňují, a to jak ve formě studijních programů a oborů zaměřených na znakový jazyk, příp. dvouoborového studia znakového jazyka a druhého oboru, tak ve formě samostatných kurzů znakového jazyka, jež si mohou studenti zapsat jako volitelný předmět. Při analýze informací o jednotlivých oborech se pokusíme zprostředkovat co nejucelenější přehled o obsahu a rozložení studia znakového jazyka s důrazem na rozsah učiva v jednotlivých kurzech, což budeme realizovat formou popisu studijních plánů a povinných a povinně volitelných (PV) kurzů v nich obsažených.

Univerzitní obory budeme třídit podle předem definovaných kritérií (bude upřesněno v kapitole 6). Základní podmínkou pro zařazení vybraného oboru do této práce je jeho obsahová souvislost se znakovými jazyky, jejichž studium je součástí studijního plánu. Stejně tak určíme kritéria, z nichž budeme vycházet při výběru jednotlivých kurzů, které chceme popisovat. Výjimkou z těchto kritérií je RMIT University v Austrálii, která otevírá obory pro tlumočníky a překladatele bez studia konkrétního jazyka, jelikož předpokládá výbornou znalost daného jazyk již v době zahájení studia. Tyto obory nechceme opomenout z toho důvodu, že se jedná o jediné obory související se znakovým jazykem na této univerzitě, a věříme, že jejich zmapování povede k ucelení celkového přehledu možností studia znakového jazyka v Austrálii.

Do práce budeme zahrnovat obory bakalářské a magisterské úrovně studia, případně také nižší úrovně, pokud takové studium dané univerzity nabízejí.

Při porovnávání univerzitního studia znakového jazyka ve třech zemích je nutné zahrnout i mnohá další hlediska, která ovlivnila či doteď ovlivňují postavení znakových jazyků ve společnosti a ve vzdělávání. V první řadě se zaměříme na původ a současný stav znakových jazyků, kdy uvedeme také počet mluvčích daných jazyků. Na to navážeme popisem platné legislativy, jež upravuje postavení znakových jazyků. Všechny tyto aspekty mají nepochybně značný vliv na uplatnění absolventů studijních oborů zaměřených na znakové jazyky a s tím související poptávku po těchto studijních oborech a potřebu univerzit a příp. státních zřizovatelů na poptávku reagovat. Dalšími faktory formujícími současné terciární

vzdělávání v oboru znakových jazyků jsou historické a současné přístupy ke vzdělávání osob se sluchovým postižením, a to v obou stupních vzdělávání předcházejících vzdělávání terciárnímu, tj. primárním a sekundárním stupni. Přestože je primární a sekundární vzdělávání daných zemí organizováno velmi podobně, u univerzitního vzdělávání již tuto podobnost nevidíme, a proto budeme jednu kapitolu věnovat vzdělávacím systémům všech tří zemí. Terciární vzdělávání v této kapitole budeme porovnávat pomocí popisu kvalifikačních rámců daných států a v nich zahrnutých úrovní kvalifikací.

V neposlední řadě je do porovnání nutné zahrnout i zeměpisné a demografické údaje o všech státech. Česká republika má okolo 10,5 miliónů obyvatel a rozlohu přes 78 000 km².¹ Austrálie má přes 26 miliónů obyvatel a rozlohu přes 7,5 miliónů km². Nový Zéland má okolo 4,8 miliónů obyvatel a rozlohu přes 260 000 km².²

Bakalářská práce je teoretická a neobsahuje empirickou část. Zahrnout výzkumné šetření není pro tuto práci potřebné. Je tomu tak z toho důvodu, že se snažíme o zpracování teoretických východisek a jejich porovnání, a nikoliv o zapojení (vždy alespoň částečně) subjektivního náhledu účastníků výzkumu.

Oblast Oceánie, konkrétně státy Austrálie a Nový Zéland jsme pro tuto práci zvolili z toho důvodu, že problematika vysokoškolského studia znakového jazyka nebyla v těchto státech zatím zmapována. Naším cílem je přinést nové poznatky z neprobádaných oblastí a na teoretické úrovni je porovnat se situací v České republice. Druhým, neméně významným důvodem je, že jsme do práce chtěli zahrnout zemi, kde je znakový jazyk oficiálním jazykem, tedy Nový Zéland.

---

¹ *Pražský hrad: Prezident ČR* [online]. c2022 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/>

² *Worldometers* [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://www.worldometers.info/>

1 Historie a specifika znakových jazyků

Každý stát na světě má svůj národní znakový jazyk (Hádková, 2016). Znakové jazyky jsou přirozené jazyky. V určitých rovinách mohou mít podobné rysy (např. v rovině gramatické), v jiných rovinách se naopak liší (např. v rovině slovní zásoby). Také v rovině sociolingvistické můžeme vidět značné rozdíly, které souvisí se skutečností, že znakový jazyk je na území daného státu menšinovým jazykem, a tudíž je ovlivněn jazykem většinovým (Macurová a Zbořilová, 2019).

Všechny výše zmíněné definice platí i pro český, australský a novozélandský znakový jazyk. Zatímco však australský a novozélandský znakový jazyk spojuje vliv imigrace a tím pádem šíření britského znakového jazyka, český znakový jazyk vychází ze zcela odlišného socio-historického kontextu.

1.1 Český znakový jazyk

Český znakový jazyk (ČZJ) byl ve svých prvopočátcích spojován se znakovým jazykem v rakouských zemích a s Ústavem pro hluchoněmé v Praze. „*Historické kořeny českého znakového jazyka, jednoho z nejstarších evropských znakových jazyků, jsou úzce spjaty se založením Ústavu pro hluchoněmé v Praze v roce 1786.*“ (Okrouhlíková, 2021, str. 47). Původní zmínky o českém znakovém jazyce byly sepsány německy, stejně tak i první knihy zaznamenávající konkrétní znaky. První glosář českých znaků napsal Johann Mücke, druhý ředitel již zmíněného Ústavu pro hluchoněmé v Praze. Dalšími významnými osobnostmi zaznamenávající první znaky spojené s českým znakovým jazykem byli například František Heřman Čech, jenž jako první zaznamenal znaky na obrázcích, nebo Hieronymus Anton Jarisch, autor prvního obrázkového slovníku znaků.³

Informace o počtu uživatelů českého znakového jazyka se různí. Česká komora tlumočnicků znakového jazyka uvádí počet 10 000 – 15 000 uživatelů.⁴ Jiný údaj zveřejnila Česká unie neslyšících uvádějící počet 7 300 uživatelů.⁵

---

³ OKROUHLÍKOVÁ, Lenka. Historical Roots of Czech Sign Language the first half of the 19th century. *E-Pedagogium* [online]. 2021, 21(2), 46-65 [cit. 2022-02-15]. ISSN 12137758. Dostupné z: doi:10.5507/epd.2021.018

⁴ Česká komora tlumočnicků znakového jazyka [online]. c2022 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.cktjz.com/>

⁵ Česká unie neslyšících, z.ú. [online]. c2022 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.cun.cz/cs/>

1.2 Australský znakový jazyk

Australský znakový jazyk, anglicky Australian Sign Language (ASL), také označován jako Auslan, náleží podle některých zdrojů do jazykové rodiny Britský, australský a novozélandský znakový jazyk (British, Australian and New Zealand Sign Language – BANZSL).⁶ Auslan vychází z původního Britského znakového jazyka (British Sign Language – BSL), který se rozšířil do Austrálie v 19. století. Nově vzniklý australský znakový jazyk byl tehdy tomu britskému velmi podobný, následně se však každý z nich začal vyvíjet samostatně. Na základě daného historického vývoje se proto většinou setkáváme s tvrzením, že BSL a Auslan jsou dva oddělené jazyky vycházející z původní podoby BSL existujícího na počátku 19. století a že Auslan je více podobný právě původnímu BSL než současnému (Johnson & Schembri, 2007).

Austrálie zná také jméno prvního mluvčího BSL na svém území. Byl jím John Carmichael, jenž v roce 1825 přesídlil z Edinburghu do Sydney. Byl také prvním, kdo BSL na australském kontinentu představil.⁷

Vedle BSL zasáhl do vývoje australského znakového jazyka také irský znakový jazyk (Irish Sign Language – ISL). Jeho znalost do Austrálie přinesly irské jeptišky, jež v roce 1875 založily první katolickou školu pro neslyšící děti.

Informace o počtu uživatelů ASL se různí. Někteří odborníci odhadovali jejich počet na nejméně 7000 uživatelů (Power, 1987 In: Johnson & Schembri, 2007), zatímco jiní udávají hodnotu až 30 000 uživatelů (Deaf Society of NSW, 1989 In: Johnson & Schembri, 2007). Tyto informace vychází z odborných publikací. Vedle toho se ale můžeme opírat také o statistiku ze sčítání lidu v Austrálii. To poslední se odehrálo v roce 2016, kdy se k jazyku Auslan přihlásilo přes 11 000 uživatelů.⁸ I na tyto statistiky však musíme nahlížet s odstupem, jelikož v té době nebyl Auslan součástí jmenovaných jazyků na sčítacím

---

⁶ Tato teorie vychází z předpokladu, že britský, australský a novozélandský znakový jazyk jsou pouze třemi dialekty jednoho společného jazyka a zároveň jazykové rodiny BANZSL (Johnston, 2003 in: Johnson & Schembri, 2007).

⁷ Je nutné zdůraznit, že zdroje skutečně uvádí, že John Carmichael představil britský znakový jazyk, nikoliv britskou znakovou angličtinu. Byl také známý tím, že ve znakovém jazyce vyprávěl příběhy. Povoláním byl rytec a ilustroval několik knih (*Stamp Engravers: A database of stamp engravers all over the world and their work*. [online]. [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://stampengravers.blogspot.com/>).

⁸ *Deaf Australia* [online]. c2021 [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://deafaustralia.org.au/>

formuláři a jeho uživatelé ho mohli uvést pouze v kolonce „other“, tedy „jiný“. Teprve sčítání lidu z roku 2021, při kterém se Auslan objevil jako možnost vedle dalších oficiálních jazyků, by mohlo přinést přesnější statistiky.⁹

1.3 Novozélandský znakový jazyk

Novozélandský znakový jazyk (New Zealand Sign Language – NZSL) má ve svém vývoji mnoho společného s již zmíněným australským znakovým jazykem. Stejně jako australský znakový jazyk můžeme i NZSL dle výše uvedených zdrojů zařadit do jazykové rodiny BANZSL (viz kapitola 1.2). Jeho kořeny taktéž vychází z britského znakového jazyka, který na Nový Zéland přinesli imigranti na počátku 19. století. Novozélandský znakový jazyk se začal rozvíjet s otevřením školy Sumner School for Deaf and Dumb v roce 1880. V té době byl však ještě oficiálně zakázaný. To se změnilo až s rokem 1979, kdy bylo dovoleno začít využívat australskou znakovou angličtinu. Jazyk dostal svůj název v 80. letech a v tomto období procházel dalším vývojem. V roce 1993 byl pak přijat jako jazyk pro vzdělávání neslyšících.¹⁰

Velkou událostí pro neslyšící komunitu bylo jmenování novozélandského znakového jazyka oficiálním jazykem Nového Zélandu roku 2006 (viz kapitola 2).

Z dat ze sčítání lidu na Novém Zélandu z roku 2018 vyplývá, že NZSL má asi 20 000 uživatelů¹¹ a je 12. nejpoužívanějším jazykem mezi 190 jazyky na Novém Zélandu.¹² Je specifický tím, že má mimo jiné znakovou zásobu typickou pro kulturu domorodých obyvatelů dorozumívajících se maorsky (New Zealand Sign Language dictionary).

---

⁹ Výsledky sčítání lidu 2021 v Austrálii budou postupně zveřejňovány od června 2022 (*Australian Bureau of Statistics* [online]. [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://www.abs.gov.au/>).

¹⁰ *New Zealand Sign Language Dictionary* [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <https://www.nzsl.nz/>

¹¹ *Office for Disability Issues: NZSL Board* [online]. Ministry of Social Department, c2022 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <https://www.odí.govt.nz/nzsl/>

¹² *Sign Ninja* [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <http://www.nzslsignninja.co.nz/>

2 Legislativní ukotvení znakových jazyků

Každý stát schvaluje vlastní legislativní ukotvení práv osob se zdravotním postižením, některé normy však vychází z dokumentů vyšší právní síly. Mezi ně náleží i mezinárodní úmluvy, v tomto případě Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (dále jen Úmluva), jež vydalo Valné shromáždění OSN v roce 2006 a jež byla podepsána všemi třemi státy, které zahrnujeme do naší práce. Úmluva definuje obecné zásady, které se smluvní strany zavázaly dodržovat, zabývá se právními oblastmi jako je právo na život, rovnost před zákonem a vzdělávání, zaměřuje se však i na specifitější témata jako jsou práva žen nebo dětí se zdravotním postižením (Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, 2006). Pro potřeby této práce je důležité zmínit především článek 24 Úmluvy, který se zabývá vzděláváním a mimo jiné říká, že smluvní státy *„umožní studium znakového jazyka a podporu jazykové identity společenství neslyšících“* (čl. 24, odst. 3 písmeno b Úmluvy), a dále také *„zajistí, aby nevidomým, neslyšícím a hluchoslepým osobám, a zejména dětem, bylo poskytováno vzdělávání v jazycích a způsobech a prostředcích komunikace, které jsou pro dotýčnou osobu nejvhodnější, a v prostředích, která maximalizují vzdělávací pokroky a sociální rozvoj“* (čl. 24 odst. 3 písmeno c Úmluvy).

2.1 Legislativní ukotvení českého znakového jazyka

V České republice vstoupil roku 1998 v platnost Zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči, jež byl roku 2008 změněn na Zákon č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. Tento zákon definuje pojmy komunikační systémy, tj. český znakový jazyk, a komunikační systémy vycházející z českého jazyka a upravuje jejich používání. Mimo to zasahuje i do některých paragrafů školského zákona nebo správního, trestního a občanského soudního řádu. Pokud bychom měli vyzdvihnout důležitou změnu mezi původním a novým zněním zákona, bylo by to zajisté nahrazení pojmu *„znaková řeč“* pojmem *„některý z komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob“* (Zákon č. 384/2008 Sb., ze dne 23. září 2008, o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob).

2.2 Legislativní ukotvení australského znakového jazyka

Australská legislativa neobsahuje normy, jež by existovaly pouze pro potřeby právní úpravy znakového jazyka a dalších komunikačních systémů, avšak zásady vázané na problematiku osob se sluchovým postižením jsou upraveny v zákoně č. 134/1992 s názvem Disability Discrimination Act 1992, k němuž byla později připojena doplňující část Disability Standards for Education 2005. Zákon upravuje, jaké chování je diskriminační, a tudíž protiprávní, v oblastech jako je práce, vzdělávání či sport (Disability Discrimination Act 1992). Disability Standards for Education blíže specifikují standardy opatření uplatňovaných pro osoby se zdravotním postižením, konkrétně pak definují standardy dodržované školními institucemi. Jako příklad můžeme uvést zákaz diskriminovat žáky využívající naslouchátek nebo služeb tlumočnicka (Disability Standards for Education 2005, In: Disability Discrimination Act 1992).

Broadcasting Services (Television Captioning) Standard 2013 je další z právních norem, která definuje práva osob se sluchovým postižením. Předmětem zákona je „*specifikovat povinné požadavky vůči vysílatelům a narrowcasterům, které se vztahují ke kvalitě titulkových služeb, aby bylo zajištěno, že titulkové služby jsou smysluplné pro neslyšící nebo sluchově postižené posluchače*“¹³ (čl. 3 Broadcasting Services (Television Captioning) Standard 2013).

2.3 Legislativní ukotvení novozélandského znakového jazyka

Legislativní úprava znakového jazyka a jeho používání na Novém Zélandu vychází ze zákona č. 18/2006, jenž nese název New Zealand Sign Language Act 2006. Bezpochyby nejdůležitější částí zákona je ustanovení novozélandského znakového jazyka oficiálním jazykem Nového Zélandu.¹⁴ Zákon dále deklaruje právo na užívání znakového jazyka v právních jednáních. Mimo jiné zákon definuje pojem „*komunita neslyšících*“ nebo

---

¹³ Překlady v této práci jsou volnými překlady autorky. Pokud pro dané spojení již existuje ekvivalentní název v češtině, uvádíme tento název. Některá slovní spojení naopak uvádíme pouze v angličtině, a to v případech, že doslovný překlad by pozměnil původní význam sdělení, nebo v případech, kdy předpokládáme, že dané spojení je tak frekventovaně používáno, že se již stalo součástí lexikálního systému češtiny.

¹⁴ Novozélandský znakový jazyk není vedle angličtiny jediným oficiálním jazykem. Ještě před ním byla roku 1987 oficiálním jazykem vyhlášena maorština, tedy jazyk domorodého obyvatelstva (**Māori Language Act 1987: Public Act 1987 No 176**). Novozélandský znakový jazyk se tak stal již třetím oficiálním jazykem Nového Zélandu.

„*tlumočení*“ a ukládá neslyšícím právo na dostupnost vládních služeb a informací zprostředkovaných vhodnými formami včetně užití znakového jazyka (New Zealand Sign Language Act 2006: Public Act 2006 No 18).

3 Vzdělávací systémy

Pro porovnání vysokoškolského vzdělávání v České republice, Austrálii a na Novém Zélandu je nezbytné orientovat se ve vzdělávacích systémech daných zemí. I přes výraznou podobnost zde můžeme sledovat odlišné rysy, zejména v pojmenování jednotlivých stupňů škol. Tato kapitola podává celkový přehled průchodem studia v jednotlivých zemích, u každého státu pak představuje národní kvalifikační rámec a jeho jednotlivé úrovně, jejichž znalost je základem pro správnou interpretaci kvalifikačního zařazení vysokoškolských oborů a programů u jednotlivých univerzit uvedených v kapitole 6.

Na závěr kapitoly je vložena porovnávací tabulka, která zpřehlední orientaci ve stupních dosažené kvalifikace a jejich uznáváním mezi danými státy.

3.1 Český vzdělávací systém

Vzdělávací systém v České republice se dělí na preprimární, primární, nižší a vyšší sekundární a terciární stupeň vzdělávání. Preprimární neboli předškolní stupeň vzdělávání mohou navštěvovat děti od 2 let a uskutečňuje se v mateřských školách. Poslední rok předškolní docházky je povinný. Žáci následně, většinou ve věku 6 let, zahajují povinnou školní docházku, která trvá 9 let. Primární vzdělávání probíhá na prvním stupni základní školy. Nižší sekundární vzdělávání je realizováno na druhém stupni základních škol a na víceletých gymnáziích. Žáci ukončují povinnou školní docházku obvykle ve věku 15 let. Vyšší sekundární vzdělávání, nebo také střední vzdělávání, zajišťují střední školy se všeobecným zaměřením, kam spadají gymnázia a lycea, nebo střední školy s odborným zaměřením.¹⁵

Instituce poskytující terciární vzdělávání se dělí na dva druhy – vyšší odborné školy a vysoké školy. Vysoké školy se dělí na univerzitní a neuniverzitní. Univerzitních vysokých škol je v České republice celkem 29 – 24 veřejných, 2 státní a 3 soukromé. Mezi neuniverzitní vysoké školy se řadí 2 veřejné a 30 soukromých. Studium na vysokých školách se dělí na programy bakalářské, magisterské a doktorské (EACEA).

---

¹⁵ *Evropská komise: European Education and Culture Executive Agency (EACEA)* [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://www.eacea.ec.europa.eu/index_cs

Vyšší odborné školy mohou být veřejné, soukromé, státní nebo církevní. Studium je ukončeno absolutoriem a jeho úspěšný uchazeč získá titul DiS, tedy diplomovaný specialista. Pokud chce student dále pokračovat studiem na vysoké škole, některé předměty absolvované na vyšší odborné škole mu mohou být uznány v bakalářském programu, čímž se doba studia zkrátí (EACEA).

Zvláštním druhem institucí poskytujících terciární vzdělávání jsou konzervatoře, kde výuka probíhá 6-8 let a pokrývá také sekundární stupeň studia (EACEA).

Státy Evropské unie připojují své kvalifikační rámce pod Evropský kvalifikační rámec udávající celkem 8 kvalifikačních úrovní. Cílem společného rámce je zejména srozumitelnější a dostupnější porovnání jednotlivých kvalifikačních výstupů v členských zemích. Každá země potom vychází ze společného rámce a na jeho základě tvoří svůj vlastní Národní kvalifikační rámec. Česká republika žádný takový dokument nemá, proto do Evropského kvalifikačního rámce přiřadila své vzdělávací a kvalifikační systémy, mezi něž náleží i Národní soustava kvalifikací. Do této soustavy se řadí profesní kvalifikace, kterých je v České republice registrováno 1396, a úplné profesní kvalifikace o počtu 206 registrovaných kvalifikací. Vysokoškolské studium odpovídá úrovním 6, 7 a 8 Evropského kvalifikačního rámce. Tyto tři úrovně stanovují kvalifikace v pořadí vyšší odborné vzdělání, vyšší odborné vzdělání v konzervatoři a bakalářské vzdělání (6. úroveň), magisterské vzdělání (7. úroveň) a doktorské vzdělání (8. úroveň) (EACEA).

3.2 Australský vzdělávací systém

Australský vzdělávací systém se od českého odlišuje tím, že od základní po střední školu absolvují studenti 12 let studia, tedy o 1 jeden rok méně než v České republice. Žáci v Austrálii začínají chodit do tzv. Kindergarten neboli Preparatory. Ty jsou součástí prvního stupně základního vzdělávání, jež následně probíhá v tzv. Primary school, kde docházka trvá 7 nebo 8 let. Poté žáci, přecházejí do dalšího stupně vzdělávání – Secondary school. Zde absolvují další 3 roky studia. Následně navazují studiem na Senior secondary school, kde stráví poslední 2 roky studia.¹⁶

---

¹⁶ *Study Australia* [online]. Australian Trade and Investment Commission, Australian Government, c2022 [cit. 2022-01-05]. Dostupné z: <https://www.studyaustralia.gov.au/>

Terciární vzdělávání v Austrálii se dělí na univerzitní a tzv. Vocational education and training (VET). Na území státu se nachází 43 univerzit, z toho 40 australských. Vocational education and training (VET) můžeme přeložit jako Odborné vzdělávání a výcvik. Instituce poskytující tento druh vzdělávání je možné najít také pod označením VET Colleges a jedná se o obdobu českých vyšších odborných škol. Akreditace veřejných institucí spadá pod tzv. Technical and further education (TAFE), česky Technické a další vzdělávání. Oproti tomu soukromé instituce fungují odděleně, tedy nezávisle na systému TAFE (Study Australia).

Základem australského terciárního vzdělávání je Australský kvalifikační rámec¹⁷. Ten rozděluje vzdělávací systém podle dosažené kvalifikace na 10 úrovní neboli levelů. Ty se dále dělí na VET qualifications pokrývající úrovně 1-6 a na Higher education qualifications, jež zahrnují úrovně 5-10, z čehož vyplývá, že jednotlivé úrovně se překrývají.¹⁸ VET qualifications jsou řazeny od první po šestou úroveň v pořadí Certificate I, Certificate II, Certificate III, Certificate IV, Diploma a Advanced Diploma. Higher education qualifications pak pokrývají kvalifikace Diploma (5. úroveň), Advanced Diploma, Associate Diploma (6. úroveň), Bachelor Degree (7. úroveň), Bachelor Honours Degree, Graduate Certificate, Graduate Diploma (8. úroveň), Masters Degree Extended, Masters Degree Coursework, Masters Degree Research (9. úroveň), Doctoral Degree, Higher Doctoral Degree (10. úroveň) (TEQSA).

3.3 Novozélandský vzdělávací systém

Vzdělávání na Novém Zélandu začíná stupněm Early childhood education. Jedná se o předškolní vzdělávání, jež navzdory dobrovolné účasti navštěvuje přes 96 % dětí. Druhý stupeň vzdělávání tvoří Primary and Secondary schools, tedy základní a střední školy. Základní školy navštěvují žáci po dobu 8 let a poté přechází na střední školy, kde studují dalších 5 let. Dohromady tedy základní a střední vzdělání trvá stejně jako v České republice 13 let.¹⁹

---

¹⁷ Australian Qualifications Framework (AQF).

¹⁸ *TEQSA: Tertiary Education Quality and Standards Agency* [online]. Austrálie: Australian Government, c2022 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.teqsa.gov.au/>

¹⁹ *Ministry of Education* [online]. Nový Zéland, c2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.education.govt.nz/>

Zajímavostí je, že vláda v druhém stupni vzdělávání zřizuje také školy poskytující odlišný druh výuky zvaný Māori-medium education. V těchto školách je minimálně 50 % předmětů vyučováno v maorštině – jazyce domorodého obyvatelstva Nového Zélandu (Ministry of Education New Zealand).

Terciární stupeň vzdělávání poskytuje několik typů institucí. Řadí se mezi ně univerzity a Vocational and applied education (Odborné a aplikované vzdělávání), kam patří Institutes of Technology and Polytechnics (ITP) a Private Training Establishments (PTE). Na Novém Zélandu se nachází 8 univerzit.²⁰ Dělení na stupně vysokoškolského vzdělávání pak probíhá stejně jako v České republice a v Austrálii, kdy mezi ty hlavní opět náleží stupeň bakalářský, magisterský a doktorský. Institutes of Technology and Polytechnics (ITP), tedy Technologicko-polytechnické instituce, se sjednotily pod institut Te Pūkenga – New Zealand Institute of Skills and Technology, jenž jsou spolu s Private Training Establishments (PTE), česky Soukromé výcvikové zařízení, obdobou vyšších odborných škol v ČR (Ministry of Education New Zealand).

Novozélandský vzdělávací systém vychází z Novozélandského kvalifikačního rámce²¹. Stejně jako v Austrálii stanovuje tento rámec 10 úrovní kvalifikace. První 4 úrovně pokrývají sekundární vzdělávání a základní vyšší odborné vzdělávání (Vocational education). Úroveň 5. a 6. zahrnují tzv. sub-degree Certificates a Diplomas, jež jsou také součástí vyššího odborného vzdělávání.²² Do úrovní 7-10 spadají kvalifikace poskytované univerzitami, jmenovitě Graduate Certificate, Postgraduate Certificate, Diploma, Graduate Diploma, Postgraduate Diploma, Bachelor Degree, Bachelor Honours Degree, Master's Degree, Doctoral Degree.²³

---

²⁰ *Universities New Zealand: Te Pōkai Tara* [online]. c2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.universitiesnz.ac.nz/>

²¹ New Zealand Qualifications Framework (NZQF).

²² *Think New: New Zealand Education* [online]. Nový Zéland: New Zealand Government [cit. 2022-01-05]. Dostupné z: <https://www.studywithnewzealand.govt.nz/>

²³ *NZQA: New Zealand Qualifications Authority* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.nzqa.govt.nz/>

3.4 Porovnávací tabulka národních kvalifikačních rámců

Tabula č. 1 – Porovnání kvalifikačních rámců Austrálie, Nového Zélandu a Evropské unie

Porovnání kvalifikačních rámců Austrálie, Nového Zélandu a Evropské unie					
Austrálie		Evropská unie		Nový Zéland	
10	Doctoral Degree	8	Doctoral Degree Higher Professional Qualifications	10	Doctoral Degree
9	Masters Degree	7	Masters Degree Higher Professional Qualifications	9	Masters Degree
Neexistuje ekvivalentní úroveň				8	Bachelor Honours Degree Postgraduate Diploma and Certificate
8	Bachelor Honors Degree Graduate Certificate Graduate Diploma	6	Bachelor Degree Higher Professional Qualifications	7	Bachelor Degree
7	Bachelor Degree				
6	Associate Degree Advanced Diploma	5	SCHE Qualifications* Higher Professional Qualifications	6	Diploma Qualifications
5	Diploma			5	Diploma Qualifications
4	Certificate IV	4	Upper Secondary General Education Certificates; VET Qualifications	4	Certificate level 4 Trade Qualifications
				3	Certificate level 3 NCEA** (secondary school – leaving certificate)

3	Certificate III	3	Secondary Education Certificates; VET Qualifications	2	Certificate level 2
2	Certificate II	2	Lower-Secondary Education Certificates Basic VET Qualifications	1	Certificate level 1 NCEA
1	Certificate	1	Primary Education Certificates Basic VET Qualifications	Neexistuje ekvivalentní úroveň	

*Zkratka SCHE znamená Short-cycle Higher Education. Studenti mohou tento program zaměřený na odborný výcvik absolvovat po ukončení sekundárního vzdělávání (EACEA).

**Zkratka NCEA znamená National Certificate of Educational Achievement (Ministry of Education New Zealand).

Tabulka byla vytvořena autorkou práce podle původních tabulek vycházejících ze společných technických zpráv Comparative Analysis of the Australian Qualifications Framework and the European Qualifications Framework for Lifelong Learning: Joint Technical Report a Comparative Analysis of the European Qualifications Framework and the New Zealand Qualifications Framework: Joint Technical Report. Obě zprávy byly vydány v roce 2016.

4 Historie vzdělávání neslyšících

V této kapitole se zaměříme na vývoj vzdělávání neslyšících²⁴. Úvodem nastíníme významné historické události a přístupy. První zmínky o neslyšících pocházejí již z období starověku, konkrétně z Říma a Řecka. Děti byly v některých případech rodičům odebírány a usmrcovány (Hrubý, In: Hádková, 2016). Studium hluchoty (hluchoněmoty) se věnovali i Aristoteles nebo svatý Augustin. Oba se přitom domnívali, že neslyšící není možné vzdělávat. První systematické vzdělávání neslyšících má své kořeny ve Španělsku v 16. století, kde působil první učitel neslyšících Pedro Ponce de Leon. V průběhu vývoje se vzdělávání neslyšících řídilo různými metodami. Francouzská metoda využívaná francouzskou školou se zakládala na kombinaci uměle vytvořeného znakového jazyka, prstové abecedy a písma. Německá metoda byla založena na orálním přístupu a vycházela z ní německá škola. Vídeňská škola kladla důraz na využívání písma, zatímco upozaďovala artikulovanou orální řeč. Z vídeňské školy se později vyvinula metoda gramatická, založená na principu výuky cizích jazyků. Šlesvická škola také upřednostňovala psaní oproti artikulované řeči. Berlínská škola byla zprvu čistě orální metodou, ale později umožnila i využívání posunků. Všechny výše zmíněné školy se formovaly v 18. století. V 19. století došlo k prvnímu pokusu o začlenění neslyšících do běžného typu škol, kdy Johann Baptista Graser založil roku 1821 první speciální třídu na běžné škole. V Německu byla zavedena mateřská metoda, která se zaměřovala na rozvoj mluvy dítěte za pomoci každodenního kontaktu s matkou. Vývoj v 19. a 20. století byl značně ovlivněn Mezinárodním sjezdem učitelů neslyšících v Miláně roku 1880, který za jedinou vhodnou metodu označil metodu orální. První univerzitou, jež byla založena pro potřeby vzdělávání neslyšících a nevidomých, byla Gallaudet University ve Washingtonu, původně The Columbia Institution for the Instruction of the Deaf and Dumb and Blind. Později byla pojmenovaná po svém prvním řediteli (Hádková, 2016).

4.1 Historie vzdělávání neslyšících v České republice

Dvě hlavní metody, které ovlivnily vývoj vzdělávání neslyšících v Čechách, byly Frostova metoda a Vatterova metoda. Pražská škola vycházela ze školy vídeňské a rozvíjela znakový

---

²⁴ V této práci budeme pro celou skupinu žáků se sluchovým postižením používat pojem neslyšící.

jazyk. Frostova metoda byla založena na kombinaci znakového jazyka a orální metody. Ústav pro hluchoněmé v Praze byl založen roku 1786 a jeho prvním ředitelem byl Karel Berger. Ústav byl nejdříve německý, ale od roku 1836 byla díky tehdejšímu řediteli Janu Mücke zahájena výuka v českém jazyce. Další významnou osobností spojenou s ústavem byl např. Karel Malý, pedagog, který zavedl koncept vyučování hláskové řeči (Hádková, 2016).

Na českém území byly zakládány další ústavy. Moravsko-slezský ústav pro hluchoněmé v Brně byl založen roku 1832 a fungoval až do zavření v roce 1919. Ve stejném roce byl zavřen i Ústav pro hluchoněmé v Praze a později byl roku 1926 otevřen nový První český ústav pro hluchoněmé v Praze, také známý jako Výmolův zemský ústav pro hluchoněmé v Praze, který byl pojmenován po svém zakladateli MUDr. Karlu Výmolovi. Další ústavy vznikaly v Litoměřicích, Českých Budějovicích, Lipníku, Ivančicích, Šumperku, Valašském Meziříčí a v Hradci Králové (Hádková, 2016). Na činnost Ústavu pro hluchoněmé navazuje Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Holečkova.²⁵ Výmolův ústav dnes funguje jako Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Výmolova.²⁶

4.2 Historie vzdělávání neslyšících v Austrálii

První institut pro hluchoněmé Deaf and Dumb Institution v Austrálii byl založen ve městě Sydney. Institut založil irský imigrant Thomas Pattison v roce 1860. O rok později se tato soukromá škola změnila na veřejnou. V roce 1869, v době, kdy se zde začaly vzdělávat i děti nevidomé, dostala škola název New South Wales Institution for Deaf, Dumb and Blind. Škola získala roku 1957 od britské královny Alžběty II. titul „Royal“ a změnila název na Royal New South Wales Institution for Deaf, Dumb and Blind Children. K poslední změně v názvu došlo roku 1973, kdy se škola přejmenovala na Royal Institute for Deaf, Dumb and

---

²⁵ *Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Holečkova* [online]. c2017-2022 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://www.skolaholeckova.cz/index.php?type=Blog&id=78&ids=44>

²⁶ *Střední škola, Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené Výmolova* [online]. c2016 [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <http://www.vymolova.cz/>

Blind Children.²⁷ Škola existuje dodnes pod stejným názvem, ale najdeme ji spíše pod obchodním názvem NextSense.²⁸

V roce 1866 byl ve státě Victorii založen institut pro hluchoněmé s názvem Victorian Deaf and Dumb Institution. Stal se tak druhým institutem pro hluchoněmé v Austrálii a prvním ve státě Victoria. Škola původně vzdělávala děti ve věku 6-16 let. V roce 1949 byla přejmenována na Victorian School for Deaf Children. Od roku 1995 nese škola název Victorian College for the Deaf a poskytuje základní a střední vzdělávání pro neslyšící.²⁹

4.3 Historie vzdělávání neslyšících na Novém Zélandu

Historie vzdělávání neslyšících na Novém Zélandu se váže na dvě důležité instituce. První školou pro hluchoněmé na Novém Zélandu se stala Sumner School for the Deaf and Dumb založená roku 1880 v Sumner, Christchurch. Byla zároveň první školou pro hluchoněmé na světě, která byla plně financována státem. Prvním ředitelem školy byl Gerrit van Ash, jenž vzdělával žáky pomocí orální metody, která byla stejného roku ustanovena na již zmíněném milánském sjezdu. Žáci se zároveň učili psát a odezírat. Vzdělávání bylo určeno dětem ve věku 6-19 let.³⁰ Ve 20. století probíhalo vzdělávání pedagogů pro neslyšící na Auckland Teachers College a Christchurch Teachers College. Roku 1959 byly při škole Te Aro ve Wellingtonu zřízeny první speciální třídy (units). Roku 1979 byla za přední vzdělávací metodu vyhlášena metoda totální komunikace. O rok později byla Sumner School for the Deaf and Dumb přejmenována na van Ash College. V roce 1994 začala škola zaměstnávat profesionální tlumočnický znakového jazyka a poté byla roku 1995 přejmenována na van Ash Deaf Education Center. O dva roky později byla otevřena první bilingvální třída.³¹

Druhou významnou školou pro neslyšící byla Kelston School for the Deaf založená roku 1958 ve městě Kelston, která roku 1991 změnila svůj název na Kelston Deaf Education

---

²⁷ *Find & Connect* [online]. Austrálie, 2011 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.findandconnect.gov.au/>

²⁸ *NextSense* [online]. Austrálie, c2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.nextsense.org.au/>

²⁹ *Victorian College for the Deaf* [online]. Austrálie [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.vcd.vic.edu.au/>

³⁰ STEWART, Pauline Ann. *To turn the key: the history of deaf education in New Zealand*. New Zealand, 1982. Master thesis. University of Otago.

³¹ *Ko Taku Reo: Deaf Education New Zealand* [online]. c2022 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.kotakureo.school.nz/parents-and-whanau/>

Centre. V roce 2019 se kelstonská škola sloučila s van Ash Deaf Education Center do jediné národní organizace (Ko Taku Reo: Deaf Education New Zealand).

5 Vzdělávání neslyšících v současnosti

V této kapitole se zaměříme na současné přístupy ke vzdělávání neslyšících a jejich realizaci. Naším zájmem bude především zmapovat možnosti vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu a ve školách speciálních. Cílem je podat informace o tom, zda státy umožňují vzdělávání v obou typech škol, jak takové vzdělávání probíhá a jaké druhy podpory využívá.

Úvodem se budeme zabývat také službami pracujícími s rodinami s neslyšícími dětmi ještě před zahájením školní docházky. Zahrneme informace o tom, jak se tyto služby dělí, jakou formu podpory nabízejí a pro jakou věkovou skupinu dětí jsou určeny.

5.1 Vzdělávání neslyšících v České republice

Již před zahájením školní docházky mohou rodiče neslyšících dětí využít služeb rané péče.³² Tato sociální služba se zaměřuje na podporu rodin s neslyšícím dítětem od diagnostiky sluchového postižení až do věku maximálně 7 let. Cílem je vytvořit takové prostředí, ve kterém je podporován rozvoj dítěte a jeho sociální začlenění. Služba probíhá terénní i ambulantní formou a spolupracuje s dalšími odborníky, jako je například logoped nebo fyzioterapeut (Hádková, 2016).

Preprimární vzdělávání neslyšících je možné realizovat v mateřských školách hlavního vzdělávacího proudu nebo v mateřských školách speciálních. V mateřských školách hlavního proudu je snaha vytvořit vhodné prostředí pro děti se sluchovým postižením, které odpovídá požadavkům inkluzivního vzdělávání. Ve speciálních mateřských školách se děti učí komunikovat v českém jazyce nebo ve znakovém jazyce podle toho, který z přístupů daná škola upřednostňuje. Žákům je zajištěna také individuální logopedická péče (ILP) (Hádková, 2016).

Primární vzdělávání je realizováno obdobně, tedy v základních školách hlavního proudu, nebo v základních školách speciálních. Základní školy hlavního vzdělávacího proudu spolupracují s SPC. Žákům je podle potřeby zajištěna podpora v různých stupních

---

³² *Společnost pro ranou péči, z.s.* [online]. c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.ranapece.cz/pro-rodice/co-je-rana-pece/>

podpůrných opatření. Příkladem může být přidělení asistenta pedagoga. Základní školy pro sluchově postižené jsou rozmístěny různě po republice, několik škol je v Praze (např. ZŠ Ječná, ZŠ Holečkova), další jsou v Brně, Hradci Králové, Olomouci a dalších městech. Každá škola si vybírá komunikační přístup auditivně-orální, bilingvální nebo přístup využívající prvky totální komunikace. Výběr přístupu je rozhodnutím ředitele školy. Školní docházka může být v prvním nebo druhém ročníku prodloužena o 1 rok a učivo se tak rozloží (Hádková, 2016).

Sekundární vzdělávání je možné absolvovat na gymnáziu pro sluchově postižené, nebo na středních školách a středních odborných učilištích pro sluchově postižené. Mezi dostupné obory se řadí např. ty z oblasti gastronomie a stravovacích služeb, zahradnictví, hotelnictví a turismu, podnikání, informačních technologií, dále zde najdeme obory truhlářské, krejčířské a v jednom případě také obor Asistent zubního technika nebo Reprodukční grafik pro média. V případě maturitních zkoušek mohou žáci požádat o modifikace formy zkoušky na základě doporučení z PPP anebo SPC (Hádková, 2016).

5.2 Vzdělávání neslyšících v Austrálii

Vzdělávání neslyšících v Austrálii je na rozdíl od vzdělávání neslyšících v České republice a na Novém Zélandu specifické tím, že se liší podle toho, ve kterém australském státě nebo teritoriu se rodina dítěte nachází.

Již od chvíle, kdy je dítěti po narození diagnostikováno sluchové postižení, mohou rodiče využít služeb rané intervence. Tu poskytují vládní i nevládní organizace a jejich dostupnost a forma se stejně jako vzdělávání liší napříč jednotlivými státy a teritorii. Služby se často specializují podle míry sluchového postižení. Podpora je v mnoha případech hrazená z vládního fondu Better Start for Children with Disability. Služby poskytují podporu rodičům již od narození dítěte, organizují individuální a skupinová sezení, nebo zajišťují preprimární vzdělávání. Je možné také využít speciálně terapeutických služeb logopedických, psychologických a dalších.³³

---

³³ *Aussie Deaf Kids* [online]. Austrálie, c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.aussiedeafkids.org.au/>

Primární a sekundární vzdělávání pro neslyšící je možné realizovat ve čtyřech typech škol. Zaprvé se jedná o školy hlavního vzdělávacího proudu, kde může být studentům přidělen Itinerant support teacher, tedy učitel, který pracuje s více žáků z různých tříd podle potřeby. Druhým typem škol jsou školy hlavního vzdělávacího proudu se speciálními třídami (tzv. units). V některých školách pak mohou být studenti vzděláváni po celou dobu studia pouze v těchto speciálních třídách, v jiných školách probíhá jen část výuky ve speciální třídě a zbytek výuky je realizován ve třídě běžné. Třetím typem jsou školy pro neslyšící děti, které standardně vyučují Auslan jako mateřský jazyk a angličtinu jako jazyk cizí. Posledním typem jsou speciální školy pro neslyšící děti, jež se zaměřují na neslyšící, kteří mají zároveň další znevýhodnění nebo specifické poruchy učení (Aussie Deaf Kids).

O individuálních potřebách žáka a jejich realizaci rozhoduje tým složený z rodičů, třídního učitele, učitele pro neslyšící, ředitele školy a dalších osob. Výsledkem je vyhotovení tzv. Learning Support Plan (neuvádí se pro něj zkratka) (Aussie Deaf Kids).

5.3 Vzdělávání neslyšících na Novém Zélandu

Rodiče s neslyšícími dětmi na Novém Zélandu mohou vyhledat podporu ještě před zahájením školní docházky. Tzv. Advisors on Deaf Children (AODC)³⁴ pracují s dětmi od narození až do 3. ročníku školní docházky. Každý poradce pracuje s rodinou a také celým týmem specialistů, kteří se zapojují podle individuálních potřeb dítěte. Spolupráce probíhá jak ve speciálních centrech a školách, tak v domácím prostředí a zaměřuje se především na komunikační a jazykový rozvoj s ohledem na vzdělávací potřeby dítěte (Ministry of Education New Zealand).

Preprimární vzdělávání neslyšícího dítěte lze realizovat dvěma způsoby. Prvním z nich je docházka žáka do mateřské školy hlavního vzdělávacího proudu. Škola pak spolupracuje s poradcem pro neslyšící děti, s neslyšícím učitelem (resource teacher-deaf), nebo s pracovníkem pro podporu vzdělávání, kteří poskytují metodickou podporu učiteli. Škola může také vytvořit individuální vzdělávací plán či program podle potřeb žáka.³⁵

---

³⁴ Česky Poradci pro neslyšící děti.

³⁵ *The Family Book: An introduction for the families and whānau of children diagnosed with a hearing loss.* Nový Zéland: Ministry of Education, 2013. ISBN 978-0-478-38678-3.

Vedle zařazení žáka do mateřské školy hlavního vzdělávacího proudu mohou rodiče zvolit možnost preprimárního vzdělávání ve speciálních institucích. Na Novém Zélandu jsou 3 instituce poskytující předškolní vzdělávání pro neslyšící děti, z nichž dvě působí ve městě Auckland a jedna ve městě Christchurch (The Family Book: An introduction for the families and whānau of children diagnosed with a hearing loss, 2013).

Primární a sekundární vzdělávání může být realizováno taktéž více způsoby. Jedním z nich je opět zařazení dítěte do škol hlavního vzdělávacího proudu, jež jsou metodicky podporovány různými profesionály jako např. již zmíněným poradcem pro neslyšící děti nebo neslyšícím učitelem. Druhou možností je zapsat žáka do školy hlavního vzdělávacího proudu, jež zřizuje speciální třídu. Třídám určených výhradně neslyšícím dětem se říká Deaf Units. Žáci se v nich vzdělávají s neslyšícím učitelem, ale část dne mohou trávit i v běžných třídách a díky tomu navazují kontakty s neslyšícími i slyšícími spolužáky. Deaf Units jsou zřizovány při školách ve městech Auckland, Christchurch, Palmerston North a Wellington. Třetí možností je vzdělávání ve školách pro vzdělávání neslyšících. Vláda financuje dvě školy, The van Asch Deaf Education Centre v Christchurch a Kelston Deaf Education Centre v Aucklandu. Obě školy vycházejí z národního kurikula pro vzdělávání a zaměstnávají neslyšící učitele. Během vzdělávání může být žákovi poskytnuta podpora v podobě individuálního vzdělávacího plánu, jenž má na Novém Zélandu 3 možné formy – Individual Development Plan (IDP), Family Service Plan (FSP) a Individual Education Plan (IEP). Poslední jmenovaný je obdobou českého Individuálního vzdělávacího plánu (The Family Book: An introduction for the families and whānau of children diagnosed with a hearing loss, 2013).

5.4 Závěrečná komparace současného vzdělávání neslyšících

Jak vyplývá z výše uvedeného popisu, můžeme ve vzdělávání neslyšících ve všech třech zemích nalézt mnoho shodných rysů. Především se jedná o rozdělení škol, jež mohou neslyšící studovat, na školy hlavního vzdělávacího proudu a školy speciální. Stejně tak i podpora nabízená v daných školách je realizovaná velmi podobně. Pro žáky jsou vypracovávány individuální studijní plány, školy jsou metodicky podporovány ze strany poradenských center stojících mimo ně a do rozhodování jsou zapojováni rodiče, učitelé i ředitelé. Raná intervence a podpora během studia taktéž není výrazně odlišná a ve všech

státech probíhá podobně. Podpora se týká stejných oblastí a zřizovateli jsou soukromé i státní organizace. Pouze specifické zaměření organizací se liší (a to i region od regionu). Některé organizace v Austrálii a na Novém Zélandu se zaměřují jen na určité druhy postižení, či dokonce pouze na některé druhy sluchového postižení. Stejně tak tyto dva státy nemají jednotný koncept rané péče, který můžeme najít v České republice, ale každá organizace si sama určuje formu a rozsah podpory a komu má být určena.

Rozdíly jsme odhalili např. u speciálních škol a jejich dělení. V České republice jsou speciální základní a střední školy většinou určeny všem žákům se sluchovým postižením, zatímco v Austrálii a na Novém Zélandu jsou zřizovány speciální školy určené výhradně pro neslyšící žáky. V Austrálii se některé speciální školy pro neslyšící navíc zaměřují na neslyšící žáky se specifickými poruchami učení nebo dalšími druhy znevýhodnění.

Sekundární vzdělávání funguje velmi odlišně především v České republice, kde jsou střední školy již odborně specializované. Naopak v Austrálii a na Novém Zélandu jsou střední školy zaměřené obecně bez odborné specializace.

Australský přístup ke vzdělávání neslyšících je dále specifický v tom, že všechny státy a teritoria jsou do jisté míry autonomní při rozhodování o formě vzdělávání a podpůrných služeb.

6 Vysoké školy umožňující studium znakového jazyka

Do této kapitoly jsme se pokusili zahrnout všechny vysoké školy³⁶, jež umožňují studium znakového jazyka v daných zemích. Budeme se zaměřovat na popis jednotlivých studijních oborů³⁷ a povinných a povinně volitelných kurzů, které jsou součástí studijního plánu. Část oborů se skládá z nepoměrně většího množství předmětů než zbylé obory. Cílem práce není obsáhnout informace o všech kurzech, a z toho důvodu budeme shrnovat informace pouze o některých z nich podle předem formulovaných kritérií. Tato kritéria můžeme shrnout tak, že popisované kurzy musí být zaměřeny na znakové jazyky a studium jejich jazykových rovin, na kulturu neslyšících a její historii, nebo na tlumočení a překladatelství znakových jazyků. Dále budeme zahrnovat také kurzy zaměřené na obecnou jazykovědu, pokud se na nich zakládají další kurzy již specifikované pro znakový jazyk. Naopak nebudeme zahrnout kurzy týkající se obecné translologie a další kurzy orientované na sociologii a jiné společenskovední disciplíny. Výjimkou jsou kurzy zaměřené pouze na tlumočení a překladatelství, jejichž obsah není determinován konkrétním jazykem, jelikož jsou součástí obecně zaměřených oborů. Jak jsme již v úvodu informovali, tato výjimka se týká RMIT University v Austrálii, kterou nechceme v naší práci opomenout.

Jak již bylo zmíněno v kapitole 2, vysoké školy poskytují vzdělání podle národního kvalifikačního rámce, v němž každý stát určuje kvalifikace podle jiných kritérií. U každého z následujících studijních oborů bude uveden i název kvalifikace, které student absolvováním daného oboru dosahuje (název je často zahrnut přímo v názvu studijního oboru).

Nedílnou součástí studia jsou i podpůrné služby pro studenty, proto popíšeme dostupnost služeb na jednotlivých univerzitách, kdy vždy uvedeme jak služby určené pro studenty s různým znevýhodněním, tak všeobecné služby určené všem studentům.

Všechny informace o studijních oborech a kurzech budeme čerpat z webových stránek škol a ze studijních informačních systémů, jež obsahují sylaby kurzů.

---

³⁶ V této práci používáme pojmy univerzita a vysoká škola jako synonymum.

³⁷ V této práci používáme pojmy obor a program jako synonymum.

6.1 České vysoké školy umožňující studium znakového jazyka

V České republice je možné studovat obory zaměřené na znakový jazyk na dvou univerzitách – Univerzitě Karlově v Praze a Masarykově univerzitě v Brně. Pro potřeby uceleného kontextu studia je nutné zmínit, že existuje také Vyšší odborná škola v Hradci Králové³⁸ zastřešující obor Tlumočnictví českého znakového jazyka.³⁹

6.1.1 Univerzita Karlova

Univerzita Karlova, založena roku 1348, je největší českou veřejnou univerzitou. V tomto akademickém roce na ní studuje přes 46 000 studentů. Studium je realizováno na 17 fakultách, z nichž 14 sídlí v Praze. I přesto, že univerzita disponuje několika kampusy, je většina pražských fakultních budov rozmístěna v různých částech města. Univerzita nabízí obory společenskovední, humanitní, ekonomické, technické, pedagogické a zdravotnické.⁴⁰

Studium znakového jazyka

Ústav jazyků a komunikace neslyšících na Filozofické fakultě nabízí obor Jazyky a komunikace neslyšících. Jedná se o tříletý bakalářský program, jenž je možné studovat pouze v prezenční formě. Program je dotován 180 kredity. Kurzy se dělí na povinné, povinně volitelné (PV) a volitelné. Studenti si v průběhu studia zapisují jeden ze studijních modulů, z něhož absolvují všechny předměty (UK).

Jedním z povinných kurzů je Úvod do lingvistiky znakových jazyků, který je určený pro studenty prvního ročníku. Kurz se zaměřuje na podání informací o specifických rysech znakových jazyků a jejich porovnání s mluvenými jazyky. Přitom se orientuje na hledisko lingvistické, sociolingvistické, psycholingvistické i neurolingvistické. Dalšími tématy jsou verbální a nonverbální komunikace, vývoj českého znakového jazyka a jiných světových znakových jazyků a jejich výzkum.⁴¹

Dalším předmětem, který studenti absolvují hned v prvním ročníku, je Sluch a hluchota. *„Cílem je uvést studenty do celé šíře problematiky sluchových vad, jejich diagnostiky*

---

³⁸ Jelikož se studium VOŠ úzce váže na univerzitní studium a může být univerzitou částečně uznáno, nechceme informaci o existenci této VOŠ opomenout.

³⁹ *Vyšší odborná škola, Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Hradec Králové* [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://neslhk.com/>

⁴⁰ *Univerzita Karlova* [online]. c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://cuni.cz/UK-1.html>

⁴¹ *Informační systém UK* [online]. Univerzita Karlova [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/studium/>

a kompenzace (nahlížení na tuto problematiku z různých perspektiv, zejména však z prespektivy medicínské).“ (SIS UK). Probíranými tématy jsou např. anatomie sluchového orgánu, typy sluchových vad a jejich příčiny, kompenzační pomůcky a sluchadla a kochleární implantáty (SIS UK).

Komunita, kultura a historie neslyšících je kurz vyučovaný v prvním ročníku. Jeho náplní je výklad o komunitě neslyšících a jejich vztazích se subjekty mimo komunitu. Součástí probíraných témat je i pojmosloví, jako např. deafhood⁴² nebo audismus⁴³. Dále je kladen důraz na historické souvislosti komunity, zaměstnávání a působení organizací pro osoby se sluchovým postižením. Daná problematika se orientuje jak na českou, tak na zahraniční praxi. Všechna zmíněná odvětví jsou vykládána taktéž v souvislosti s komunitou Neslyšících (SIS UK).

Kurz Vzdělávání a neslyšící 1 a na něj navazující kurz Vzdělávání a neslyšící 2 propojuje teorii s praxí. Studenti jsou seznámeni se současnou situací vzdělávání neslyšících v České republice. Během studia probíhají dvě exkurze do škol pro sluchově postižené, jež jsou zakončeny reflexí. Mezi vybrané školy patří školy mateřské, základní i střední. Vedle organizační struktury a průběhu vzdělávání se kurz zaměřuje také na poradenské služby, ranou péči a další možnosti podpůrných opatření. Jedním z tematických okruhů je historie vzdělávání neslyšících v České republice a v zahraničí (SIS UK).

Profesně zaměřeným kurzem je kurz Základy tlumočení a překladu pro neslyšící, jež poskytuje posluchačům základní znalosti z dané problematiky. Úvodem jsou studenti seznámeni s obecnými poznatky o tlumočení a překladu, poté se zaměřují na souvislosti se znakovými jazyky. Získané znalosti jsou následně aplikovány při práci s jednojazyčným textem. Mimo jiné se mezi hlavními tématy kurzu objevuje porovnání tlumočení a překladu mluvených a znakových jazyků (SIS UK).

Kurz Struktura a fungování znakových jazyků je zaměřen na vnitřní lingvistiku znakových jazyků, kdy jsou zdůrazňovány jazykové roviny fonetická, fonologická, gramatická

---

⁴² Dr. Paddy Ladd definuje slovo deafhood jako možnost popsat okolnosti života neslyšících bez medicínského aspektu, diskriminace a útlaku (LADD, Paddy, (2003). In: *Deafhood Foundation* [online]. c2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.deafhood.org/>).

⁴³ Audismus je označení pro diskriminaci neslyšících kvůli jejich sluchovému postižení. (*Ruce* [online]. c2004-2021 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <http://ruce.cz/>).

a lexikální. Náplní kurzu je, stejně jako u výše zmíněných kurzů, nahlížení na rozdíly znakových a mluvených jazyků, v tomto případě především češtiny (SIS UK).

Ve druhém ročníku absolvují posluchači kurz Fonetika a fonologie znakových jazyků. Úvodem se kurz zaměřuje na výklad základní terminologii spojenou s fonetikou a fonologií znakových jazyků. Vedle toho pokrývá širokou škálu témat, ke kterým se řadí jak typologie znaků a artikulace včetně manuální artikulace, tak historický vývoj forem jednotlivých znaků. V neposlední řadě se kurz věnuje metodám fonologické analýzy⁴⁴ (SIS UK).

Kurz Gramatika znakových jazyků se zaměřuje na „základní charakteristické rysy gramatiky znakových jazyků (se zřetelem k znakovému jazyku českému), a to i ve srovnání s gramatikou (typologicky rozlišených) jazyků mluvených“ (SIS UK). Probíraná témata jsou rozvíjena například v rámci roviny lineárnosti⁴⁵ a simultánnosti⁴⁶, manuální a nemanuální nosiče, výpověď a znakový sled ve znakových jazycích. Z morfologické roviny jsou akcentována zájmena a slovesa, jejich flexe a vyjadřování času (SIS UK).

Další kurz byl zařazen spíše pro svůj jedinečný střed zájmu (jiné obory, zejména pak v Austrálii a na Novém Zélandu, se dané problematice nevěnují v takové míře, minimálně ne natolik, aby byly pro tuto problematiku založeny oddělené kurzy). Kurz nese název Psaná čeština českých neslyšících a zabývá se gramotností neslyšících ve smyslu jejich znalostí českého jazyka z hlediska percepce i produkce se zaměřením na psanou formu jazyka (SIS UK).

Záznam znaků znakových jazyků je kurz zabývající se problematikou záznamu znaků jak ze synchronního, tak z diachronního hlediska. Důraz je kladen zejména na notační systém se zahrnutím všech symbolů včetně těch pro notaci místa artikulace nebo pohybu, konkrétně pak na notační systém českého znakového jazyka podle různých autorů. Studenti se učí

---

⁴⁴ Fonologická analýza spočívá v segmentaci promluvového řetězce na fóny podle jejich funkce (NESČ).

⁴⁵ Lineárnost můžeme definovat jako takovou vlastnost jazyka, která řadí sdělované informace do jisté lineární posloupnosti, v návaznosti na to mohou jazyky tvořit mimo jiné slovosled pevný, nebo v případě českého jazyka slovosled volný (NESČ).

⁴⁶ Simultánnost znamená souběžnost. V případě znakového jazyka je simultánnost taková organizace jazyka, která využívá prostor na základě dvojího typu nosičů významu, mezi něž se řadí manuální a nemanuální nosiče. Manuální nosiče zahrnují pozice, tvary a pohyby rukou, nemanuální pak mimiku, pozice a pohyby hlavy a trupu (NESČ).

rozeznat různé formy záznamu znaků v textu a následně jsou schopni dané poznatky aplikovat při tvorbě textu vlastního (SIS UK).

Kurz Lexikologie znakových jazyků navazuje na studentovi znalosti o lingvistických rovinách jazyka a prohlubuje je. Zdůrazňovány jsou specifické charakteristiky slovní zásoby znakových jazyků s důrazem na český znakový jazyk. Úvodní výklad se zabývá pojmoslovím, vedle roviny lexikální také pojmoslovím morfologickým. Součástí sylabu jsou dále například slovní druhy, slovtvorba a propria a apelativa (SIS UK).

Kurz Historie a současnost lexikografie znakových jazyků se věnuje synchronní a diachronní lexikografii. Zprvu je důraz kladen na základní poznatky o obecné lexikografii s následnou návazností na lexikografii znakových jazyků a českého znakového jazyka. Součástí kurzu je analýza současných slovníků českého znakového jazyka v různých typech nosičů – knihy, videokazety, CD-ROM a internetové databáze (SIS UK).

Výuka následujících předmětů je rozdělena na šest modulů, jež sdružují povinně volitelné předměty do tematických okruhů a mezi něž náleží Modul 1: Český znakový jazyk, Modul 2: Doplňková čeština, Modul 3: Český znakový jazyk pro tlumočníky, Modul 4: Lingvistika znakových jazyků, Modul 5: Vzdělávání neslyšících a Modul 6: Tlumočení a překlad: čeština – český znakový jazyk (SIS UK).

V této práci bude nejvíce prostoru věnováno těm modulům, jež splňují kritéria uvedená v úvodu kapitoly, tedy jsou například zaměřeny na jazykové roviny znakového či znakových jazyků. Ačkoliv se i Modul 4: Lingvistika znakových jazyků dotýká témat obecné lingvistiky, jeho hlavním zájmem je metodologie výzkumu a práce s korpusy. Z tohoto důvodu vyčleníme informace pouze o těch kurzech, jež odpovídají zvoleným kritériím (SIS UK).

Studenti si povinně volí jeden ze studijních modulů, kterému se věnují po celou dobu studia. Zapsat se na více než jeden modul je volitelné. Některé moduly spolu úzce souvisí, například modul 2 a 6, a proto je doporučeno je studovat současně (viz níže) (SIS UK).

Modul 1: Český znakový jazyk dělí studium do šesti navazujících kurzů počínaje kurzem Český znakový jazyk I a konče kurzem Český znakový jazyk VI. Modul je určený pro rodilé mluvčí českého jazyka, kteří se chtějí věnovat studiu českého znakového jazyka jako cizího jazyka. První

kurz nepředpokládá předchozí znalost ČZJ a cílí na osvojení základní gramatiky a schopnost komunikace o jednoduchých tématech. Následující tři kurzy Český znakový jazyk II, III a IV shodně uvádějí cíl předmětu „*podrobněji se seznámit s problematikou komunikace Neslyšících, osvojit si složitější lexikální a gramatické struktury z českého znakového jazyka i způsoby jejich užívání. Důraz bude kladen na zvládnutí zpětné vazby, na osvojení znakové zásoby a specifických gramatických rysů znakového jazyka souvisejících s jeho simultánností a prostorovostí (nemanuální chování, klasifikátory, specifikátory velikosti a tvaru, shodová a prostorová slovesa apod.)*“ (SIS UK). Český znakový jazyk V se hlouběji věnuje lexikální a gramatické rovině. Studium se dělí na dva hlavní směry studia – jazykové a komunikační jevy (kam se řadí například pokročilejších používání nemanuálních prostředků) a slovní zásobu (dílčími tématy jsou například popis města, zeměpisné a dějepisné pojmy a filmová kultura). Český znakový jazyk VI, tedy poslední kurz modulu, rozšiřuje slovní zásobu o oblasti jako je cestování, politika či fitness a životní styl. Kurz zároveň prohlubuje schopnost komunikace ve znakovém jazyce s využitím všech poznatků získaných předchozím studiem. Úspěšným dokončením tohoto modulu dosáhnou absolventi jazykové úrovně B2 podle SERRJ⁴⁷ (SIS UK).

Modul 2: Český znakový jazyk pro tlumočníky se skládá taktéž ze šesti kurzů, má však oproti ostatním modulům specifické rozložení kurzů. Tento modul je primárně určen studentům, kteří jsou současně zapsáni také do Modulu 6. Výuka je zahájena kurzy Český znakový jazyk I a II, jež jsou vyučovány také v Modulu 1. Na ně následně navazují čtyři kurzy Český znakový jazyk pro tlumočníky III, IV, V a VI. Český znakový jazyk pro tlumočníky III tedy navazuje na Český znakový jazyk II a přináší hlubší vhled do problematiky lexikální a gramatické roviny. Vedle jazykových jevů se zaměřuje také na rozšíření slovní zásoby, přičemž se dotýká různých tematických okruhů, zejména jídla a vaření, domácnosti, oblečení nebo vlastností osob, zvířat a věcí (SIS UK).

Modul 3: Doplnková čeština zahrnuje kurzy Doplnková čeština I, II, III, IV, V a VI. Tento modul je určen studentům, kteří jsou mluvčími českého znakového jazyka a čeština je pro ně cizím jazykem. Cílem kurzu je rozvíjet a upevňovat znalosti českého jazyka. Úvodní kurz Doplnková čeština I

---

⁴⁷ Společný evropský referenční rámec pro jazyky, anglicky Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) (Council of Europe [online]. c2022 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/portal/home>).

předpokládá návaznost na znalosti češtiny, jež student získal před zahájením vysokoškolského studia. První okruhy studia jsou zaměřeny na oblast studia na vysoké škole a s tím spojený rozvoj slovní zásoby, informace o systému vysokých škol, písemná komunikace s pedagogy apod. Navazující kurzy Doplnková čeština II, III, IV, V a VI rozdělují obsah učiva podle jazykových rovin, konkrétně na rovinu morfologickou, syntaktickou a stylistickou. V morfologické rovině se klade důraz na ohebné i neohebné slovní druhy, jejich užívání a funkci a určování gramatických kategorií. Velká část výuky se zaměřuje na sloveso jakožto základ české věty. V syntaktické rovině se výklad orientuje na syntaktické vztahy ve větě a český slovosled. Poslední z kurzů se hlouběji věnuje problematice valenční a nevalenční syntaxe. V rámci roviny stylistické cílí výklad na problematiku funkčních stylů, jež je navazujícím studiem dále rozvíjena zejména u stylu administrativního a odborného. Úspěšným dokončením tohoto modulu dosáhnou absolventi jazykové úrovně B2 podle SERRJ (SIS UK).

Z Modulu 4: Lingvistika znakových jazyků⁴⁸ jsme podle kritérií zvolili pouze jediný kurz, kterým je Anotace a notace znakových jazyků, a jehož obsahem se budeme zabývat, avšak jen okrajově, jelikož se jeho výstupy značně shodují s výstupy kurzu Záznam znaků znakových jazyků patřící do skupiny povinných předmětů. Rozdíl mezi kurzy je především v tom, že Anotace a notace znakových jazyků se věnuje současným notačním systémům, zatímco druhý zmíněný kurz se věnuje jak synchronnímu, tak i diachronnímu pohledu na notaci znakových jazyků (SIS UK).

Modul 5: Vzdělávání neslyšících se skládá ze 7 kurzů včetně pedagogické praxe. Kurz Neslyšící děti a jazykový vývoj se zabývá jazykovým vývojem uživatelů českého znakového jazyka od narození do ukončení školní docházky, zároveň se zaměřuje na porovnání vývoje u dětí neslyšících s dětmi slyšícími. Kurz Osvojování a vývoj prvního jazyka, jazykové poruchy, se věnuje dané problematice nejen z hlediska znakových jazyků, ale pozornost klade především na výklad o osvojování mateřského jazyka obecně, tedy bez specifikace konkrétního jazyka. Kurz Metody vzdělávání neslyšících dětí jako konsekvent pohledů na hluchotu svým obsahem navazuje na kurzy z povinného bloku, například na kurz Vzdělávání neslyšících 1 a 2 nebo Komunita, kultura a historie neslyšících. Kurz se zaměřuje na pochopení různých přístupů ke vzdělávání neslyšících, z nichž můžeme

---

⁴⁸ Ačkoliv je Modul 4: Lingvistika znakových jazyků součástí studijního plánu platného od akademického roku 2020/2021, jsou některé jeho kurzy označeny jako „nevyučován“. U některých z těchto kurzů navíc chybí informace o obsahu výuky (SIS UK).

jmenovat zejména přístupy monolingvální a bilingvální a přístupy totální komunikace⁴⁹. V rámci kurzu se studenti účastní exkurze do vybraných škol pro žáky se sluchovým postižením. Komunikační systémy neslyšících a alternativní a augmentativní komunikace je kurzem, jenž se zaměřuje na teoretické i praktické seznámení s uvedenými komunikačními metodami a se systémy jako jsou prstová abeceda, znakovaná čeština apod. Následující kurzy Vzdělávání jako systém: Obecná didaktika a metodika, Jazykové vzdělávání neslyšících, Neslyšící a gramotnost a Pedagogická praxe nejsou momentálně vyučovány a v popisu předmětu nemají uvedeny obsah ani výstupy výuky (SIS UK).

Modul 6: Tlumočení a překlad: čeština – český znakový jazyk zahrnuje celkem 9 kurzů. Úvodní kurzy Úvod do sociální práce, Základy teorie tlumočení a Tlumočnická propedeutika jsou zaměřeny na teoretické poznatky z obecné translologie a sociální práce v oblasti práce s neslyšícími. Z kurzů, jež odpovídají našim kritériím můžeme zvolit kurz Techniky tlumočení a překladu pro neslyšící, jenž se zakládá na praktickém užití již nabytých znalostí z předchozích kurzů. I v tomto modulu nalezneme kurzy, jež mají status „nevyučován“, a jejichž obsah není uveřejněn v informačním systému univerzity. Těmito kurzy jsou Základy teorie překladu, Překladatelská propedeutika, Tlumočnické laboratoře, Praktické tlumočnické a překladatelské situace a dilemata a Tlumočnická a překladatelská praxe (SIS UK).

Na Filozofické fakultě je možné pokračovat na navazující magisterské studium s názvem Čeština v komunikaci neslyšících. Studium trvá 2 roky a je realizováno pouze v prezenční formě. Za studium je udělováno 120 kreditů (SIS UK).

Prvním povinným kurzem, jenž odpovídá našim kritériím, je Český znakový jazyk a znakové jazyky ve světě I. Kurz se zaměřuje na výklad o specifických rysech znakových jazyků v oblasti gramatiky a znakové zásoby a komparaci znakových jazyků ve světě s českým znakovým jazykem. Mimo jiné prezentuje nově vzniklé znakové jazyky. Studium je založeno na četbě a analýze odborných textů. Navazující kurz Český znakový jazyk

---

⁴⁹ Totální komunikace je přístup ke komunikaci s osobami se sluchovým postižením využívající všech jejích dostupných forem, přičemž zahrnuje zejména mluvenou řeč, znakový jazyk, prstovou abecedu, odezírání, mimiku, gestiku, čtení a psaní a další (Hádková, 2016).

a znakové jazyky ve světě II se zabývá pragmatickými a sociologickými aspekty znakových jazyků. Kurz také předkládá poznatky o daných rysech v cizích znakových jazycích (SIS UK).

Jazyky komunikace českých neslyšících v kontrastu I. rozšiřuje znalosti z bakalářského studia. Cílem kurzu je podat výklad o rozdílných rysech češtiny a českého znakového jazyka. Stejná analýza je pak uplatňována i u dalších znakových jazyků a mluvených jazyků v téže zemi (SIS UK).

Studenti se následně volí jeden ze dvou modulů.

Modul 1 se skládá ze čtyř kurzů – Český znakový jazyk – lektorská cvičení I, II, III a IV. Kurz navazuje na jazykovou úroveň získanou studiem bakalářského oboru a dále rozvíjí jazykové kompetence. První z kurzů se zaměřuje na gramatické jevy spadající převážně do lexikálního a slovtvorného systému, ve slovní zásobě jsou pak akcentována témata jako geografie, historie nebo zdravotnictví. Studenti také pracují s texty administrativními, publicistickými a populárně naučnými. Druhý kurz zkoumá v jazykové rovině např. prostor a simultánnost, slovní zásobu obohacuje o historii a kulturu neslyšících a oblasti psycholingvistiky, sociolingvistiky či pedagogiky. Při práci s texty se zaměřuje např. na poezii nebo písně. Třetí kurz se zaměřuje na procvičování slovesných kategorií, dále také orálních a mluvních komponentů. Slovní zásoba je vybírána z oblastí různých rovin jazykovědy (syntax, morfologie), fyziky a matematiky. Práce s texty se zaměřuje na pohádky, bajky, komiksy, pověsti apod. Poslední kurz podává výklad o slovních druzích a slovosledu, slovní zásoba se orientuje na oblasti mezinárodních znakových systémů, amerického znakového jazyka a dále oblasti lexikologie a stylistiky. Práce s textem se zakládá především na textech odborných – referát a diskuze. Studenti by měli úspěšným absolvováním všech čtyř kurzů dosáhnout úrovně B2+/C1 podle SERRJ (SIS UK).

Modul 2 je určen mluvčím ČZJ, kteří se učí češtinu jako cizí jazyk. První kurz Doplnková čeština – lektorská cvičení I rozšiřuje studium jazykových rovin. V morfologii klade kurz důraz na slovní druhy a skloňování množného čísla, v syntaxi se zabývá propojením slovních druhů a větných členů, valencí a slovosledem, v lexikologii je výklad orientován na slovtvorné postupy, frazeologii a spisovnou a nespisovnou vrstvu jazyka. Ve stylistice je výklad opřen o opakování základního dělení stylů a vlastní produkci textů. Velmi podobný

obsah kurzu je uveden i u Doplnková čeština – lektorská cvičení II. Morfologická rovina se věnuje problematickým oblastem, kam řadí slovesnou valenci a slovesné morfémy, trpný rod či zvrtná slovesa. Syntaktická rovina se zabývá slovosledem a vztahy se stylistikou. Ve stylistice je důraz kladen na administrativní a odborný styl. Probíraná témata lexikologie jsou shodná s tématy prvního kurzu. Třetí kurz Doplnková čeština – lektorská cvičení III se v morfologické rovině zaměřuje na neohebné slovní druhy s důrazem na rozdíl mezi příslovci a přídavnými jmény. Součástí probíraných syntaktických jevů jsou souvětí a druhy vedlejších vět. Lexikální rovina se zabývá stejnými oblastmi jako předchozí kurzy, tj. např. frazeologií. Stylistická rovina podává výklad o odborném stylu a práci s bibliografickými údaji. Polední kurz Doplnková čeština – lektorská cvičení IV vychází z individuálních potřeb studentů a podle toho upravuje obsah výuky. Součástí je procvičování čtení a psaní s porozuměním, lexikální a gramatické roviny jazyka. Výuka je soustředěna především na opakování. Studenti by měli úspěšným absolvováním všech čtyř kurzů dosáhnout úrovně B2+/C1 podle SERRJ (SIS UK).

Podpůrné služby pro studenty

Podpůrné služby pro studenty zajišťuje na Univerzitě Karlově tzv. Centrum Karolina (dále jen Centrum), jež se zaměřuje na podporu studentů se speciálními potřebami, dále také na studenty ekonomicky znevýhodněné či na studující rodiče. Služby pro studenty se speciálními potřebami jsou rozděleny podle druhu postižení studenta. V oblasti určené pro osoby se sluchovým postižením je možné nalézt podporu v různých formách, konkrétně se jedná o tlumočnické a přepisovatelské služby, zapisovatelské služby, asistence při studiu a nácvik studijních strategií, využití různých pomůcek, individuální výuku a časovou kompenzaci (tj. navýšení časové dotace) během konání zkoušky. Centrum uvádí na svých stránkách také seznam poskytovatelů funkční diagnostiky, kterou poskytují zaměstnanci ze čtyř fakult UK, včetně Pedagogické a Filozofické fakulty. Na Filozofické fakultě je funkční diagnostika prováděna přímo v rámci Ústavu jazyků a komunikace neslyšících. Studenti se také mohou spojit s kontaktní osobou své fakulty. Jejich seznam je taktéž uveden na webových stránkách Centra.⁵⁰

---

⁵⁰ *Centrum Karolina: UK Point* [online]. Univerzita Karlova, c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://centrumcarolina.cuni.cz/CC-1.html>

Vedle univerzitních služeb jsou poskytovány služby také ze strany samotného Ústavu jazyků a komunikaci neslyšících při Filozofické fakultě. Ústav spravuje vlastní webovou stránku s názvem Neslyšící a nedoslýchaví studenti na UK, také nazývanou NaNUK, jež je určena studentům i zaměstnancům univerzity a uchazečům o studium. Na webové stránce je možné získat informace o dostupných službách a o možnostech využití různých technologií při studiu. Součástí obsahu je i sekce distanční výuka, jež shrnuje vhodnou metodiku a typy pro zajištění bezproblémového fungování v této formě výuky.⁵¹

6.1.2 Masarykova univerzita

Masarykova univerzita byla založena roku 1919. První podnět na její založení podal Tomáš Garrigue Masaryk již roku 1891. Okolo 30 500 studentů studuje na celkem 10 fakultách, jež sídlí v různých částech Brna. Studium pokrývá stejně jako v případě Univerzity Karlovy obory společenskovední, humanitní, ekonomické, technické, pedagogické a zdravotnické.⁵²

Studium znakového jazyka

Filozofická fakulta nabízí studium oboru Tlumočnictví českého znakového jazyka. Tento obor lze stejně jako obor na Univerzitě Karlově studovat pouze prezenčně, neexistuje tedy možnost kombinovaného studia. Studium je stejně tak dotováno 180 kredity. Masarykova univerzita ovšem umožňuje daný obor studovat v jednooborové i dvouoborové formě. V případě dvouoborového studia lze Tlumočnictví českého znakového jazyka kombinovat s téměř 60 obory z pěti různých fakult, nejvíce oborů je z Filozofické fakulty a Fakulty sociálních studií. Na Filozofické fakultě lze volit kromě kombinace s lingvistickými obory, kam patří například obory Český jazyk a literatura, Anglický jazyk a literatura či Španělský jazyk a literatura, také kombinace s humanitními obory, jako jsou Historie, Religionistika nebo Muzeologie. Na ostatních fakultách je možné daný obor kombinovat i s obory pedagogickými, mezi něž patří např. Sociální pedagogika a volný čas na Pedagogické fakultě, s obory ekonomickými, např. Hospodářská politika na Ekonomicko-správní fakultě, dále s obory technickými, např. Informatika na Fakultě informatiky a s obory společenskovedními, např. Politologie nebo Sociologie na Fakultě sociálních studií.

---

⁵¹ *NaNUK: Neslyšící a nedoslýchaví studenti na UK* [online]. Ústav jazyků a komunikace neslyšících, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, c2015 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://ujkn.ff.cuni.cz/cs/2020/09/29/nanuk-neslyscici-a-nedoslýchavi-studenti-na-uk/>

⁵² *Masarykova univerzita* [online]. c2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/>

Tlumočnictví českého znakového jazyka lze v těchto kombinacích studovat jako obor maior nebo minor (MUNI). V této práci se zaměříme na popis jednooborového studia, jelikož zahrnuje nejvíce kurzů, a tudíž nebude žádný důležitý kurz opomenut. Dodáváme, že podle informací o přijímacím řízení není tento rok možné podat přihlášku ke studiu, tzn. že obor nebude pro následující akademický rok otevřen.⁵³

Součástí studia je povinné splnění společného univerzitního základu, z něhož musí studenti splnit alespoň jeden předmět Filozofie, dále kurz angličtiny na úrovni minimálně B2 a dále jsou povinni získat minimálně 2 kredity z tělesné výchovy. Oborové studium se dělí na kurzy povinné, povinně volitelné a na tzv. bloky, z nichž musí studenti splnit stanovený počet kreditů (IS MUNI).

Povinný kurz Český znakový jazyk I poskytuje studentům základní přehled gramatiky znakového jazyka včetně výkladu o některých slovních druzích a syntaktické rovině jazyka. Součástí probíraných témat kurzu jsou i nemanuální prostředky jazyka. Navazující kurz Český znakový jazyk II rozšiřuje znalosti z gramatické roviny jazyka pomocí analýzy videozáznamů s rodilými mluvčími ČZJ a propojuje je se znalostmi základní slovní zásoby, jejíž součástí jsou témata rodina a osobní informace, roční období, cestování, práce, jídlo a nápoje a univerzita. V rámci gramatické roviny pak můžeme jmenovat výklad o pomocných znacích pro shodu, nemanuální komponenty pro velikost nebo např. simultánní aplikaci dvou jednoručních znaků. Český znakový jazyk III probíhá stejným způsobem jako předcházející kurz, slovní zásoba je dále rozšiřovaná o témata mezilidské vztahy, státní svátky, oslavy a významné události, životní zážitky a životní prostředí. Výstupem kurzu Český znakový jazyk IV, jenž zároveň zakončuje čtyřsemestrální studium českého znakového jazyka, je aktivní ovládnutí gramatické roviny ČZJ spolu se slovní zásobou, která je obohacena o témata lidské tělo, zdraví a nemoc a finance (IS MUNI).

Paralelní kurzy Jazyková cvičení I, II, III a IV se zaměřují na výklad a procvičování slovní zásoby a gramatiky, jež si studenti osvojili studiem kurzů Český znakový jazyk I, II, III a IV. Jazyková cvičení vždy reflektují výchozí kurz, tedy Jazyková cvičení I vychází z kurzu Český znakový jazyk I, Jazyková cvičení II z kurzu Český znakový jazyk II atd.

---

⁵³ *Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. Masarykova univerzita [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/>

U navazujících kurzů Jazyková cvičení V a VI nejsou v informačním systému uvedeny žádné informace (IS MUNI).

Kurz Teorie komunikace a základy translatologie podává všeobecný výklad o tlumočnické a překladatelské profesi. V kurzu je kladen důraz na roli mluvčího i příjemce a jejich postavení v komunikaci. Obsah je rozdělen na několik témat, mezi nimiž můžeme nalézt vývoj tlumočení a překladu, etické aspekty výkonu tohoto povolání, legislativu upravující tlumočnictví a překladatelství a v neposlední řadě také informační zdroje a lexikografii (IS MUNI).

Úvod do studia jazyka je kurz orientující se na základy jazykovědy včetně jejích oborů (syntax, morfologie, lexikologie aj.). Výklad se mimo jiné zaměřuje také na diachronní jazykovědu, typologii jazyků a etymologii samotného oboru (IS MUNI).

Kurz Obecná fonetika a fonologie zakládá svůj výklad na několika odvětvích, jimiž jsou klasická fonologie, harvardský binarismus⁵⁴, klasická generativní fonologie⁵⁵ a rysová geometrie⁵⁶. Při výuce není opomenut vznik a vývoj oboru fonologie (IS MUNI).

Kurz Fonologie znakových jazyků se zaměřuje především na inventář fonémů ČZJ jako přirozeného jazyka. Oblastmi výkladu jsou tvar ruky, orientace, lokace, pohyb, nemanuální složka, dvouručnost, fonologické procesy, ikoničnost a prozodie. Probírané jevy jsou analyzovány pomocí videonahrávek (IS MUNI).

Kurz Tlumočnické dovednosti I připravuje studenty na budoucí tlumočení mezi ČZJ a češtinou, přičemž se zaměřuje na aktivizaci slovní zásoby, metody trénování paměti, analýzu textu a práci s chybami. Navazující kurz Tlumočnické dovednosti II dále rozšiřuje kompetence studentů v této oblasti. Součástí obsahu kurzu je i výklad o konsektivním tlumočení⁵⁷ (IS MUNI).

---

⁵⁴ Harvardský binarismus vymezuje soustavu opozic distinktivních rysů vokálů a konsonantů a zakládá se na binaritě těchto opozic. (DOČKALOVÁ, Lenka. *Pražská škola a harvardský binarismus*. Brno, 2007. Diplomová práce. Masarykova univerzita.).

⁵⁵ Jedná se o popis zvukových segmentů na základě rozdílu mezi rovinou fonetickou a fonologickou a jejich vzájemnými vztahy (NESČ).

⁵⁶ Tato teorie se zakládá na hierarchickém uspořádání distinktivních rysů, které graficky zaznamenává (NESČ).

⁵⁷ Konsektivní tlumočení je taková forma tlumočení, kdy tlumočnické tlumočí daný projev po částech s určitým zpožděním, např. po větách, po ukončení části promluvy apod. Má zároveň prostor si dělat poznámky. Výsledná informace může být tlumočena doslova, nebo může být zkrácena při zachování důležitých myšlenek sdělení (ČKTZJ).

Morfonologie a obecná morfologie je kurz zaměřený na výklad o základní morfologické terminologii a morfologické (a morfonologické) alternaci. Součástí sylabu jsou i vybrané kapitoly ze slovtvorby (IS MUNI).

Morfologie znakových jazyků je kurz orientující se na základní terminologii morfologie ČZJ a specifika morfémů a fonémů a jejich funkci v tomto jazyce. Zároveň je kladen důraz na porovnání gramatického systému ČZJ a češtiny. Kurz se zaměřuje také na některé slovtvorné postupy – derivaci a kompozici (IS MUNI).

Výstupem kurzu Tlumočení mezi češtinou a ČZJ I je schopnost tlumočit a překládat jednoduché větné konstrukce. Studenti si nejdříve osvojují tlumočení oznamovacích vět a následně vět tázacích, přičemž se jako první zaměřují na tlumočení z češtiny do ČZJ, a teprve poté z ČZJ do češtiny. Kurz Tlumočení mezi češtinou a ČZJ II umožňuje studentům tlumočit složitější větné struktury včetně souvětí. Důraz je kladen na časový rámec a strategii střídání rolí v tlumočení a překladu (IS MUNI).

Kurz Syntax znakových jazyků navazující na kurz Morfologie znakových jazyků podává výklad o syntaktické rovině znakových jazyků a porovnává tuto rovinu s jazyky mluvenými. Do obsahu kurzu se řadí např. slovosled či slovesná shoda (IS MUNI).

Odborná praxe 1 ukládá studentům vykonávat souvislou praxi v různých zařízeních (jež studijní systém blíže nespecifikuje). Studenti si vedou deník praxe a následně se účastní závěrečné reflexe. Cílem kurzu je umožnit studentům využití praktických dovedností z výuky a přiblížení možností budoucího uplatnění. Navazující kurzy Odborná praxe 2 a 3 jsou také součástí studijního plánu jako povinné předměty, informační studijní systém k nim však neuvádí žádné bližší informace (IS MUNI).

Stejně tak povinný kurz Lexikologie a lexikografie znakových jazyků nemá ve studijním informačním systému vložený sylabus předmětu, tudíž nemůžeme popsat jeho obsah (IS MUNI).

Kurz Formální sémantika se zaměřuje na výklad o významu textu na úrovni slov, vět a vyšších celků s důrazem na pochopení rozdílu mezi sémantickou a pragmatickou rovinou (IS MUNI).

Introduction to Czech Syntax je kurz vyučovaný v angličtině, který podává přehled základní terminologie anglické a české syntaxe. Zároveň se zaměřuje na základní syntaktickou analýzu. Předpokladem pro úspěšné splnění kurzu je již předchozí znalost angličtiny a znalost gramatických pojmů jako jsou např. slovesa či příslovce (IS MUNI).

Podpůrné služby pro studenty

Podpůrné služby pro studenty dělí Masarykova univerzita do několika oblastí. Jednak se jedná o celouniverzitní poradenství realizované skrze Poradenské centrum, jednak o poradenství na úrovni fakult, z něhož můžeme vyzdvihnout zejména tzv. fakultní poradce, kteří zastupují Poradenské centrum. Univerzitní poradenství dále nabízí psychologické a kariérní poradenství. Psychologické poradenství se zaměřuje na studenty, kteří cítí potíže v souvislosti se studiem, anebo prochází náročnou životní situací. Aktuálně se psychologická péče zabývá i podporou studentů zasažených situací na Ukrajině. Kariérní centrum zajišťuje kromě individuálního poradenství také pořádání workshopů a podobných aktivit pro setkávání zaměstnavatelů a studentů (MUNI).

Službou zaměřenou výhradně na studenty se speciálními vzdělávacími potřebami je středisko Teiresiás neboli Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky. Podpora je určena studentům s různými druhy postižení včetně sluchového postižení. Studenti mohou využít studijního poradenství a technické podpory. Dále jsou poskytovány tlumočnické a přepisovatelské služby určené mluvčím ČZJ. Studenti (i učitelé) mají konkrétně nárok na „*tlumočení či vizualizaci mluveného jazyka*“.⁵⁸ Tyto služby se vztahují na český znakový jazyk, znakovanou češtinu a vizualizovanou češtinu. Na webových stránkách je také seznam studijních poradců, na které se mohou studenti v případě potřeby obrátit (Teiresiás).

6.2 Australské vysoké školy umožňující studium znakového jazyka

V Austrálii jsme našli celkem 5 vysokých škol, které mají akreditaci pro výuku znakového jazyka. Univerzity sídlí převážně ve městech Melbourne (stát Victoria), Sydney a Newcastle (obě ve státě New South Wales). Studenti mají více možností studia. Mohou si australský znakový jazyk zapsat jako celý obor, případně jako volitelný či povinně volitelný předmět.

---

⁵⁸ Teiresiás: *Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky* [online]. Masarykova univerzita, c2000-2018 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.teiresias.muni.cz/>

6.2.1 La Trobe University

Univerzita La Trobe byla založena roku 1967 ve státě Victoria. K dnešnímu dni studuje na univerzitě více než 36 000 studentů. Mezi hlavní sídla univerzity patří kampusy v Melbourne a Sydney, vedle nich má univerzita také regionální kampusy. Výuka probíhá na 12 fakultách, které pokrývají spektrum oborů zdravotnických, technických, humanitních i společenskovedních.⁵⁹

Studium znakového jazyka

School of Humanities and Social sciences se dělí na 4 katedry (departments). Department of Languages and Cultures nabízí studium jazyků, jedním z nich je také Australský znakový jazyk (Auslan). Jedná se o jediný jazyk, který lze studovat pouze jako obor minor⁶⁰ a studenti si jej proto mohou zapsat pouze vedle hlavních maior oborů, mezi které se řadí např. Bachelor of Arts (bakalář umění), Bachelor of Languages and Linguistics (bakalář jazyků a lingvistiky) nebo Bachelor of Health Sciences (bakalář zdravotnických věd). Za celé tříleté bakalářské studium musí studenti splnit kurzy za 360 kreditů. Studium minor oboru Auslan je dotováno 60 kredity a probíhá ve dvou úrovních po 30 kreditech. Každá úroveň se pak dělí na dva kurzy po 15 kreditech. První úroveň se skládá z kurzů Australian Sign Language 1A a Australian Sign Language 1B. Navazující druhá úroveň oboru je realizována kurzy Australian Sign Language 2A a Australian Sign Language 2B (La Trobe University).

Australian Sign Language 1A se zaměřuje na zvládnutí základů Auslanu v rozsahu gramatiky a slovní zásoby na úrovni začátečník. Dalšími tématy jsou porovnání Auslanu a angličtiny a jejich rozdílů, pochopení kulturního a sociálního kontextu Auslanu a angličtiny. Absolventi tohoto kurzu by měli být schopni identifikovat základní slovní zásobu a gramatiku Auslanu a využít tyto znalosti v praxi (La Trobe University).

Australian Sign Language 1B cílí na upevnění slovní zásoby a gramatiky na úrovni začátečník, zároveň navazuje studiem na úrovni středně pokročilý a doplňuje hlubší znalosti

---

⁵⁹ *La Trobe University* [online]. [cit. 2022-01-25]. c2022 Dostupné z: <https://www.latrobe.edu.au/>

⁶⁰ Pojem minor zná i český vzdělávací systém. V případě dvouoborového studia mohou studenti studovat dva obory na stejné úrovni, nebo dva obory, kdy je jeden z oborů zvolen jako obor hlavní (maior) a druhý jako obor vedlejší (minor) (UK).

pro porovnání Auslanu a angličtiny s důrazem na gramatiku a slovní zásobu (La Trobe University).

Australian Sign Language 2A se orientuje na zvládnutí pokročilé slovní zásoby a gramatiky Auslanu a porovnání s angličtinou na stejné úrovni. Na rozdíl od kurzů první úrovně se zabývá také formálním a neformálním rejstříkem a formám diskurzu v Auslanu i angličtině (La Trobe University).

Australian Sign Language 2B navazuje na předešlé kurzy studiem gramatiky a slovní zásoby na úrovni středně pokročilý a pokročilý a na upevnění studentovy schopnosti vlastní produkce středně pokročilých větných konstrukcí v daném jazyce (La Trobe University).

Podpůrné služby pro studenty

Univerzita nabízí různé podpůrné služby pro studenty, mezi nimiž lze nalézt i podporu pro osoby se znevýhodněním. Mezi dané služby náleží i ty, jež se zaměřují výhradně na tyto studenty. Nazývají se AccessAbility and Inclusion a nabízejí svou pomoc nejen studentům s různými druhy postižení, ale také s různými zdravotními omezeními. Podpora probíhá především v oblasti nápomoci s organizováním studia, zprostředkování možnosti plnění předmětu alternativní formou a poskytování informací o technologické podpoře. Služba také v případě potřeby pomáhá najít studentům jiné vhodné poradenství v rámci univerzity (La Trobe University).

Další službou, kterou univerzita poskytuje, je poradenství (včetně psychologického poradenství), které je otevřeno všem studentům, tedy i studentům se znevýhodněním. Na univerzitě je realizována také podpora mezi studenty, jež spadá do programu Peer Learning Advisors. Jedná se o sdružení studentů, kteří absolvovali speciální školení a jsou ochotni pomáhat jiným studentům. Poskytovaná pomoc cílí zejména na plánování studia a dílčích úkolů, ovládnutí time managementu a pomoc při přizpůsobování se studentskému životu. V neposlední řadě nabízí univerzita možnost využít Student Advising. Jedná se tým mentorů mimo studentské rady, jehož hlavní činností je poskytnout studentům potřebnou pomoc spojenou s přechodem na vysokou školu, stanovením kariérních cílů a tvorbou vhodných vzdělávacích plánů. Mimo jiné služba usiluje o také to, aby si studenti udrželi motivaci a pozitivní vztah ke studiu (La Trobe University).

6.2.2 The University of Newcastle

The University of Newcastle sídlí ve stejnojmenném městě Newcastle ve státě New South Wales. Vedle tohoto hlavního sídla má ještě několik dalších pracovišť v Austrálii ve městech Sydney a Gosford. Univerzita vzdělává více než 37 000 studentů. Nabídka studia zahrnuje obory společenské, humanitní, zdravotnické a technické. Zajímavostí je, že jeden z univerzitních kampusů se nachází také v Singapuru.⁶¹

Studium znakového jazyka

School of Humanities, Creative Industries and Social Sciences umožňuje studium mnoha oborů včetně jazyků a lingvistiky. Jednoletý program Diploma in Languages je možné studovat prezenčně i part-time. Tento program nabízí Auslan jako jednu z volitelných specializací. Studium Auslanu je zajišťováno formou dvou navazujících předmětů Auslan 1 a Auslan 2. V obou případech se jedná o jednosemestrální kurzy dotované 10 kredity (units). Studenti musí v rámci celého programu splnit 80 kreditů (The University of Newcastle).

První z předmětů Auslan 1 se zaměřuje především na naučení základů jazyka a informací o kultuře neslyšících. Probíranými tématy jsou komunikační strategie, historie, modely vzdělávání neslyšících a gramatika Auslanu. Vedle toho se kurz zaměřuje také na širší kontext a zahrnuje témata jako kultura a sport neslyšících nebo vynalezení znakových jazyků. Výstupem kurzu je schopnost žáků komunikovat v Auslanu o široké škále témat, schopnost definovat a popsat lingvistické funkce jazyka a vysvětlit jevy ovlivňující kulturu, historii a komunitu neslyšících (The University of Newcastle).

Studenti, kteří úspěšně splní kurz Auslan 1, mohou navázat kurzem Auslan 2. Daný kurz rozšiřuje znalosti Auslanu, konkrétně podává hlubší výklad o sémantice, prostoru, slovesech a příběhu skrze vykonstruované situace a dialogy. Mimo jazykovou část se věnuje tématům osvojování znakových jazyků, služeb pro neslyšící, bilingvismu, historie vzdělávání neslyšících a perspektivy neslyšící komunity (The University of Newcastle).

Studenti si mohou zapsat také předmět Practicum for Teachers of Children Who are Deaf or Hard of Hearing (Praxe pro učitele dětí neslyšících a nedoslýchavých), kde prakticky využijí

---

⁶¹ *The University of Newcastle Australia* [online]. c2022 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.newcastle.edu.au/>

znalosti z kurzů Auslan 1 a Auslan 2. V rámci kurzu jsou studenti jsou povinni splnit 20-30 hodin praxe zahrnující přípravu na výuku, efektivní plánování výukových metod pro jednotlivé části hodin a modifikaci daných metod s přihlédnutím k výsledkům učení (The University of Newcastle).

Podpůrné služby pro studenty

The University of Newcastle nabízí službu s názvem AccessAbility, jež je určena pro studenty se znevýhodněním bez ohledu na to, zda je znevýhodnění dočasné nebo trvalé. Podpora funguje v oblasti prosazování zájmu studentů, hledání alternativních cest plnění studijních povinností a zajišťování vyšší časové dotace na zkoušky. Vedle toho je možné také zajištění speciálního technologického zařízení. Jedná se např. o speciální softwary na čtení textu či softwary aktivované hlasem. Ze speciálních pomůcek si pak studenti mohou vybrat např. ergonomické židle nebo stojánky na čtení. V kontextu studia neslyšících je asi nejdůležitější formou podpory zprostředkování tlumočnicka Auslanu nebo znakované angličtiny, jehož služby mohou studenti využít jak při výuce, tak při zkoušení (The University of Newcastle).

Dalšími službami, které mohou studenti využít, jsou Poradenství a psychologické služby. Využití této podpory je otevřeno pro všechny studenty univerzity. Studijní podpora je realizována skrze individuální konzultace. Ke každému oboru je přidělen jeden pracovník pověřený poskytováním této služby. Ani na této univerzitě nechybí možnost využít pomoc přímo od studentů. Poskytovaná služba se nazývá Peer Assisted Study Sessions a pomocí hodinových sezení jedenkrát týdně umožňuje sdílení poznámek a diskuzi složitých studijních témat ve skupině několika studentů. Každým setkáním provádí studenty školený vedoucí (The University of Newcastle).

6.2.3 The University of Melbourne

The University of Melbourne byla založena roku 1853 a v současné době poskytuje vzdělání 54 000 studentů, kteří studují na jednom ze 7 univerzitních kampusů, z nichž většina sídlí ve městě Melbourne ve státě Victoria. Univerzita nabízí studium přírodních, technických, humanitních i společenských věd.⁶²

---

⁶² *The University of Melbourne* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.unimelb.edu.au/>

Studium znakového jazyka

Melbourne Graduate School of Education zajišťuje výuku kurzu Auslan and Visual Communication určený pro studenty vybraných bakalářských oborů zaměřených na vědu nebo umění. Kurz je ohodnocen 12,5 kredity. Cílem kurzu je studentům představit Auslan a jeho lingvistický a kulturní kontext a naučit studenty užívat tento jazyk. Výstupem kurzu je schopnost studentů komunikovat v ASL, pochopit rozličné komunikační strategie a jejich využití při komunikaci s neslyšícími i slyšícími, zároveň by měli disponovat znalostmi pro kritické a analytické řešení problémů při komunikaci s neslyšícími (The University of Melbourne).

Doplňující kurz Deafness and Communication je ohodnocen stejným počtem kreditů jako předchozí kurz. Umožňuje studentům blíže se orientovat v problematice neslyšících a formách komunikace včetně Auslanu. Přináší vhled do kulturních a lingvistických specifik neslyšící komunity. Dalšími zahrnutými tématy jsou např. technologie mající vliv na neslyšící zahrnující kochleární implantáty, sociální začlenění a kulturu neslyšících. Tento kurz se však, na rozdíl od výše uvedeného, zaměřuje pouze na základní znalost jazyka Auslan (The University of Melbourne).

Podpůrné služby pro studenty

Základní univerzitní službou pro studenty se speciálními potřebami je Student Equity and Disability Support. Cílovou skupinou této podpory však nejsou pouze studenti se znevýhodněním a zdravotním omezením, ale také studenti, již by mohli podporu využít z důvodu elitního sportu, nebo například z náboženského důvodu. Služba může studentům pomoci vyjednat alternativní formy zkoušení, technologické pomůcky, možnost využití upravených formátů studijních materiálů, zapůjčení ergonomického nábytku apod. Vedle toho může být studentům zprostředkována také asistence ze strany pracovníků akademické podpory nebo sjednání půjčky pro potřeby zakoupení speciálních pomůcek. Diversity and Inclusion Steering Committee (Komise pro řízení diverzity a inkluze) dohlíží na plnění Diversity and Inclusion Strategy, jež se zaměřuje na vytvoření takového prostředí univerzity, které vychází vstříc individuálním potřebám všech studentů (The University of Melbourne).

Další formou podpory jsou Poradenské a psychologické služby. Součástí těchto služeb je i první pomoc při psychických potížích, jež je otevřená pro studenty i zaměstnance (The University od Melbourne).

6.2.4 Macquarie University

Macquarie University sídlící ve městě Sydney ve státě New South Wales byla založena roku 1964. Skládá se ze čtyř fakult, jež zajišťují studium společenských, humanitních, technických a zdravotnických oborů. Na univerzitě studuje přes 44 000 studentů.⁶³

Studium znakového jazyka

Graduated Diploma of Auslan-English Interpreting je dvouletý studijní program určený zájemcům, kteří již disponují certifikátem pro provizorní tlumočnické vydávaný Národním akreditačním úřadem pro překladatele a tlumočnické (NAATI)⁶⁴. Program je možné studovat pouze ve formě part-time. Od uchazečů se očekává plynulá znalost obou jazyků. Studium se pak zaměřuje na hlubší lingvistickou, technickou i profesionální přípravu na povolání tlumočnické. Kurzy zakládají svůj výklad na kombinaci znakového i mluveného jazyka. Studenti absolvují během studia 8 kurzů s dotací 10 kreditů, celkově tedy získají 80 kreditů (Macquarie University).

Kurz Discourse Analysis for Auslan Interpreters cílí na studentovu schopnost aplikovat teoretické i praktické poznatky při produkci a prezentování Auslanu na formální i neformální úrovni. Vedle toho se prohlubují znalosti v oblasti analýzy diferencí angličtiny a Auslanu. Další náplní výuky je práce s programem ELAN⁶⁵, kdy studenti aplikují vlastní poznatky a podmínky při modifikaci výchozích textů v daném programu. V neposlední řadě je součástí kurzu reflexe studentových výstupů prezentovaných na hodinách (Macquarie University).

Dalším povinným kurzem je Sign Language Linguistics for Auslan Interpreters. Obsahem tohoto kurzu je výklad jazykových rovin zahrnující fonologii, morfologii, syntax a sémantiku, kdy se daná témata nejprve opírají o obecné jazykové poznatky společné pro všechny jazyky a poté jsou aplikována na Auslan.

---

⁶³ *Macquarie University* [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.mq.edu.au/>

⁶⁴ Anglicky National Accreditation Authority for Translators and Interpreters (NAATI).

⁶⁵ ELAN je počítačový program, který umožňuje uživateli nahrát video nebo audiozáznam a přidávat komentáře, překlady či různé popisy k jakékoli části záznamu (*AUSLAN Visual Communication* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://auslanvcbyji.tumblr.com/post/91936602583/elan-analysis-of-auslan>)

Auslan Interpreting Techniques je kurz zaměřený na teoretické poznatky o tlumočnictví mezi Auslanem a angličtinou s důrazem na monologický projev. Teoretickou část kurzu doplňuje část praktická, kdy se studenti učí o aspektech tlumočení a překladu pomocí případových studií. Na daný kurz navazuje Auslan Interpreting Practice, jež se zaměřuje na profesionální a etickou stránku tlumočení a umožňuje studentům vyzkoušet si tlumočení dialogu nebo jiných interakcí (Macquarie University).

Kurz Advanced Auslan Interpreting poskytuje studentům hlubší znalosti potřebné k sofistikovanému tlumočení, kdy se zaměřuje například na tlumočení konferencí. Náplní kurzu je také příprava na zkoušky pro získání certifikátu od NAATI (Macquarie University).

Každý ze tří následujících kurzů se specializuje na jednu oblast tlumočení a s tím spojenou specifickou slovní zásobu. Kurz Auslan Interpreting in Legal Settings otevírá studentům možnost diskuze a praxe v oblasti tlumočení právních jednání. Kurz Auslan Interpreting in Educational Settings podává výklad potřebný pro tlumočení s důrazem na vzdělávání neslyšících a australský vzdělávací systém. Posledním z kurzů je Auslan Interpreting in Medical Settings, který cílí na teoretické i praktické aspekty systému zdravotní péče (Macquarie University).

Absolventi uvedeného oboru se mohou registrovat ke zkouškám spadajícím pod NAATI, konkrétně ke zkoušce Certified Interpreter, případně, pokud jsou již držiteli daného certifikátu, mohou skládat zkoušky pro udělení Certified Specialist Legal Interpreter nebo Certified Specialist Health Interpreter⁶⁶. Dále také mohou absolvovat navazující magisterský obor Master of Translation and Interpreting Studies, který se mimo jiné zaměřuje na rozšíření znalostí o aplikované translatoologii, studium je však všeobecné a není vymezeno pro konkrétní jazyk (Macquarie University).

Podpůrné služby pro studenty

Jednou z poskytovaných služeb je Access Disability Support and Services, jež cílí na studenty se znevýhodněním. Studenti se nejdříve setkají s Poradcem pro posouzení znevýhodnění, který vymezení oblast služeb, o něž je možné žádat, a následně vypracuje

---

⁶⁶ Můžeme volně přeložit jako Certifikovaný specialista pro právní tlumočení a Certifikovaný specialista pro zdravotnické tlumočení.

Individuální plán přístupu ke vzdělávání. Služby zahrnují alternativní formy zkoušení, zapůjčení pomůcek nebo využití modifikovaných materiálů ke studiu (Macquarie University).

Služby, jež jsou dostupné pro všechny studenty, se dále dělí na osobní a studijní podporu. Součástí osobní podpory jsou i lékařské služby dostupné přímo v kampusu univerzity a dále poradenství, jehož součástí je mimo jiné i kognitivně behaviorální terapie. V případě potřeby může poradce danému studentovi doporučit specializované služby stojící mimo školu. Studijní podpora je rozdělena na několik oblastí. Jednou z nich je tým akademických poradců, kteří se soustředí na nalezení vhodných kurzů a programů podle požadavků a schopností studenta. Tuto podporu zajišťuje každá fakulta zvlášť. Vedle toho mohou studenti využít služeb Peer Support. Dostupná podpora je realizována skrze několik programů, jimiž jsou Peer Assisted Learning ve formě týdenních setkání vedená zkušeným lídrem, anebo například Peer Mentor umožňující studentům prvního semestru požádat o mentora z řad starších studentů. Některé fakulty s vyhledáváním Peer mentorů pomáhají, nebo zřizují vlastní program mentoringu (Macquarie University).

6.2.5 RMIT University

Univerzita s celým názvem Royal Melbourne Institute of Technology, známá jako RMIT, byla založena roku 1887. Je možné zde studovat obory umělecko-průmyslové, technické, ekonomické, humanitní a společenskovední. Na univerzitě je zapsáno více než 96 000 studentů. Skládá se ze čtyř hlavních pracovišť, tzv. colleges, pod která spadá 16 škol / fakult. Australské kampusy se nachází v blízkosti města Melbourne a v městských částech Brunswick a Bundoora. Dva kampusy se nachází ve Vietnamu a jedno z vědeckých pracovišť sídlí ve Španělsku. Univerzita také nabízí programy skrze partnery v Asii a Evropě.⁶⁷

Studium znakového jazyka

Na RMIT lze studovat celkem čtyři obory zaměřené na studium australského znakového jazyka. Jsou to obory Diploma of Interpreting, Advanced Diploma of Interpreting, Graduate

---

⁶⁷ RMIT University [online]. c2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.rmit.edu.au/>

Diploma in Translating and Interpreting a Master of Translating and Interpreting. Před popisem jednotlivých programů je nutné zmínit, že univerzita ani u jednoho z nich neuvádí předepsaný počet kreditů za celé studium (RMIT). Jak jsme již zmiňovali v úvodu, RMIT je jedinou univerzitou, u které budeme popisovat obory nezahrnující studium znakového jazyka v rámci studijních plánů.

Diploma of Interpreting (LOTE-English) je možné studovat pouze prezenčně. Celková doba studia je 1 rok. Vzdělání v tomto oboru je možné získat pro 39 různých jazyků včetně Auslanu. Je nutné podotknout, že studium pro jazyk Auslan se neotevívá každý rok. Studium se skládá ze 7 povinných předmětů a dále ze dvou skupin PV předmětů – skupiny A a B (RMIT).

Prvním povinným kurzem je Apply Codes and Standards to Ethical Practice, jenž se zaměřuje na současné standardy profesionálního a etického jednání při výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti (RMIT).

Kurz Build Glossaries for Translating and Interpreting Assignments rozvíjí u studentů schopnost práce s textem jako adekvátní přípravu před tlumočením a překladem. Kurz si taktéž klade za cíl naučit studenty vyhledávat a zpracovávat podklady pro svou činnost a správně je využívat (RMIT).

Kurz Prepare to Translate and Interpret se zabývá osvojováním základních předpokladů pro úspěšný výkon tlumočení a překladu s cílením na sběr a analýzu důležitých informací, jež jsou nutné pro přípravu pracovních plánů a jež minimalizují různá nedorozumění, k nimž v tlumočnické a překladatelské praxi dochází (RMIT).

Interpret in General Dialogue Settings je kurz zaměřující se na obecné (základní) aspekty tlumočení komunikační situace dialogu. Při výkladu je kladen důraz na problematiku tlumočnicka a jeho postavení při komunikaci ve dvou jazycích a na vyvarování se možných chyb při tomto druhu tlumočení. Související kurz Interpret in General Monologue Settings se zaměřuje na tytéž aspekty tlumočení jako předchozí kurz, avšak v komunikační situaci monologu. Na oba kurzy navazuje kurz Manage Discourses in General Settings, jenž zkoumá stejné aspekty z obecného hlediska, zabývá se tedy různými komunikačními situacemi (RMIT).

Poslední z povinných kurzů Use Routine Subject Matter Terminology in Interpreting akcentuje základní terminologii v oboru tlumočnictví mezi angličtinou a druhým jazykem s důrazem na slovní zásobu související s monologickým a dialogickým tlumočením (RMIT).

Následující kurzy jsou rozděleny do dvou skupin – skupiny A a B, přičemž obě skupiny mají dvě varianty. Jedna z variant je vždy určena pro studenty všech jazyků, druhá pouze pro studenty Auslanu. Tato práce se bude u obou skupin zabývat pouze variantou pro studenty Auslanu (RMIT).

Skupina A obsahuje 2 kurzy. Prvním z nich je Demonstrate Routine LOTE⁶⁸ Proficiency in Different Subjects and Cultural Contexts. Kurz se zaměřuje na zvládnání různorodých situací spojených s výkonem tlumočení. Cílem je rozvíjet schopnost diskuze a reakce na nepředvídatelné komunikační situace. Druhým kurzem je Conduct Oral Communication in a Language Other Than English (AUSLAN), pro nějž v informačním systému univerzity neexistuje doplňující popis (RMIT).

Skupina B zahrnuje 4 kurzy. Conduct Career Planning je kurz shrnující základní požadavky pro výkon povolání tlumočnicka či překladatele, kam zahrnuje jak znalosti ze studia, tak osobnostní předpoklady a schopnosti. Součástí kurzu je prezentace vhodných strategií pro přípravu kariérního plánu. Kurz Use Routine Education Terminology in Interpreting se zaměřuje na zvládnutí základní terminologie tlumočnictví v oblasti vzdělávání. Cílem je schopnost komunikovat s různými adresáty jako jsou rodiče, vyučující, ředitelé škol apod. Vedle toho kurz Use Routine Health Terminology in Interpreting podává přehled o základní terminologii ze zdravotnického prostředí, kdy je tlumočnick součástí komunikačních situací např. mezi rodinou a zdravotnickým personálem. Poslední kurz ze skupiny Demonstrate Routine English Proficiency in Different Subjects and Cultural Contexts se názvem i obsahem shoduje s již výše pospaným kurzem ze skupiny A (RMIT).

---

⁶⁸ LOTE je zkratkou pro Languages Other Than English, česky Jazyk jiný než angličtina (*The Free Dictionary* [online]. Farlex, c2003-2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.thefreedictionary.com/>).

Druhým studijním oborem je Advanced Diploma of Interpreting. Obor je možné studovat pouze prezenčně po dobu 1 roku. Skládá se z osmi povinných kurzů a tří skupin PV kurzů – skupin A, B a C (RMIT).

Prvním povinným kurzem je Apply Codes and Standards to Professional Judgement, jenž je obsahově totožný s kurzem Apply Codes and Standards to Ethical Practice z prvního jmenovaného oboru. Kurz Negotiate Translating and Interpreting Assignments se zabývá obdobnými tématy, ale ve studijním plánu je registrován jako samostatný kurz (RMIT).

Následující povinné kurzy se taktéž shodují s kurzy z oboru Diploma of Interpreting, proto je nebudeme dále popisovat. Jedná se o tyto kurzy: Interpret in Complex Dialogue Settings, Interpret in Complex Monologue Settings, Manage Discourses in Complex Settings a Use Complex Subject Area Terminology in Interpreting. Všechny tyto kurzy se od kurzů z prvního oboru liší pouze tím, že vybrané aspekty oboru zkoumají z komplexního hlediska, nikoliv pouze z obecného (základního) (RMIT).

Kurz Interpret Through Communication Media se zabývá různými formami technologické podpory a jejich vlivem na výkon tlumočení. Důraz je kladen zejména na osvojení schopností nutných pro správné ovládnutí daných technologií tlumočnickem. Výuka je realizována pomocí simulací (RMIT).

Poslední povinný kurz je Sight Translate, jenž studenty učí uplatňovat metodu překlada, která se zakládá na čtení textové informace a jejím následném slovním překladu. Výuka se zaměřuje na pochopení a aplikaci pokročilých metod tohoto způsobu překlada. Předpokladem úspěšného zvládnutí kurzu je studentova schopnost porozumět čtenému textu a jeho struktuře (RMIT).

PV kurzy skupiny A jsou celkem dva. Prvním je Use Chuchotage (Whispered Simultaneous) to Interpret, který si klade za cíl poskytnout studentům potřebnou přípravu pro základní simultánní tlumočení. Metodika je zaměřena na tlumočení jediného tlumočnicka nebo na tandemové a skupinové tlumočení (RMIT).

Druhý kurz ze skupiny A Use Note Taking to Recall and Reproduce Source Messages se zaměřuje na reprodukci textu v téže jazyce, ve kterém byl text napsán, s přihlédnutím

zejména k tvorbě vlastních poznámek k textu. Studenti si osvojují vhodné strategie pro zapamatování, uchování a reprodukci klíčových textových informací (RMIT).

PV kurzy skupiny B jsou určeny studentům všech jazyků včetně Auslanu. Skupina obsahuje jediný kurz a tím je Demonstrate Complex LOTE Proficiency in Different Subjects and Cultural Contexts. Tento kurz se obsahově shoduje s kurzem z prvního oboru, danými jevy se však zabývá z komplexního hlediska (RMIT).

PV kurzů skupiny C je celkem sedm, přičemž některé z kurzů, jež byly popsány výše. Budeme se proto zaměřovat jen na vybrané kurzy. Prvním z nich je Maintain and Enhance Professional Practice cílící na příležitosti dalšího profesního rozvoje a sebevzdělávání tlumočnicků po ukončení studia. Druhý kurz Apply Theories to Translating and Interpreting Work Practices představuje metodiku, jak by měl tlumočnick pracovat s komplexními informacemi o oboru, tj. od historického vývoje po současné trendy, a aplikovat je při své činnosti. Poslední kurz Use Complex Legal Terminology in Interpreting se zaměřuje na tlumočení monologických či dialogických situací v právních jednáních včetně interakce s policií, právníky nebo soudy (RMIT).

Třetím oborem, jehož součástí je studium Auslanu, je obor Graduate Diploma in Translating and Interpreting. Obor je možné studovat prezenčně po dobu 1 roku, nebo part-time po dobu 2 let (RMIT).

Součástí povinných kurzů je úvodní kurz Theoretical Bases of Translating and Interpreting, který zaměřuje svůj výklad základních poznatků a terminologie z oboru tlumočení a překladu s důrazem na kulturní odlišnosti. Studenti aplikují osvojené znalosti při své vlastní tvorbě (RMIT).

Kurz Discourse Studies for Translators and Interpreters se orientuje na práci s textem a jinými formami výchozích zdrojů a na jejich kritickou analýzu s důrazem na pochopení hlavní myšlenky a smyslu textu. Kurz mimo jiné upevňuje u studentů schopnost orientovat se ve vícejazyčné komunikaci a cílí na schopnost zvládnutí problémů z této formy komunikace vyplývajících (RMIT).

Kurz Ethics and Professional Issues se zaměřuje na praktickou realizaci profesně-etických nároků, jež se uplatňují při výkonu práce tlumočnicka a překladatele. Studenti se zároveň učí identifikovat případné konfliktní situace a hledat jejich řešení (RMIT).

Dále jsou do studijního plánu začleněny PV kurzy, z nichž si studenti volí jeden. Prvním z kurzů je Interpreting Certification Practice 1 akcentující různé metody tlumočení a slovní projev. Zároveň je kladen důraz na správné použití intonace. Druhým kurzem je Translation Certification Practice, jenž zdůrazňuje aspekty překladu psaného projevu. Oba kurzy připravují studenty na konání zkoušek NAATI (RMIT).

Studenti si následně vybírají volitelné předměty, z nichž musí splnit 36 kreditů. Kurzy jsou dotovány 12 nebo 24 kredity, tudíž si studenti volí 2 nebo 3 kurzy. Jako příklad volitelných kurzů můžeme uvést kurz Conference Interpreting Practice, jenž se zaměřuje na simulované tlumočení konference, nebo kurz Language and Society, jenž popisuje sociální vlivy jako pohlaví, třídní původ či etnicitu na užívání jazyka (RMIT).

Čtvrtým studijním oborem, jenž souvisí se studiem Auslanu je magisterský obor Master of Translating and Interpreting. Program je možné absolvovat prezenčně s délkou studia 2 roky, či part-time s délkou studia 4 roky (RMIT).

První ročník studia má zahrnuté kurzy, jež jsou zcela totožné s oborem Graduate Diploma in Translating and Interpreting (viz výše), a proto se popisu těchto kurzů dále věnovat nebudeme (RMIT).

V druhém ročníku je studium zahájeno povinným kurzem Advanced Theory of Translating and Interpreting. Obsahem kurzu je výklad o dějinách překladatelství a tlumočení, první část semestru se zabývá překladatelskou teorií po roce 1950, druhá část semestru pak reflektuje teoretické poznatky z oboru v období od starověku až po moderní dobu. Cílem je podat studentům takové poznatky, které budou moci využít v praxi (RMIT).

Kurz Advanced Discourse Studies je zaměřen na pokročilou analýzu zdrojů, přičemž se nejdříve zabývá analýzou textové komunikace a následně komunikace mluvené. Při analýze se výklad soustřeďuje také na lingvistickou teorii potřebnou pro tlumočení a překladatelství (RMIT).

Kurz Research Strategies – Social Sciences zahrnuje přípravu a realizaci výzkumného projektu menšího rozsahu, který spadá do odvětví humanitních a sociálních věd. Při výuce jsou zdůrazňována metodologická a etická hlediska sociálního výzkumu. Studenti by měli být po absolvování kurzu schopni efektivně analyzovat výzkumné projekty různých autorů (RMIT).

Posledním povinným kurzem je Extended Professional Project, který připravuje studenty na zkoušky NAATI prostřednictvím simulovaných komunikačních situací v rámci tlumočení a překladu. Studenti si podle zájmu volí překladatelský projekt, jenž v závěru semináře reflektují v eseji (RMIT).

Výběr volitelných kurzů probíhá stejně jako u oboru Graduate Diploma in Translating and Interpreting. Studenti si vybírají volitelné předměty v hodnotě 36 kreditů. I v tomto případě jsou kurzy dotovány 12 nebo 24 kredity, tudíž si studenti volí 2 nebo 3 kurzy. Jako příklad volitelných kurzů, jež jsme ještě nejmenovali výše, můžeme uvést Global Language zaměřující se na současné sociolingvistické a politické aspekty užívání jazyků, nebo kurz Translation and Technology, který představuje současné technologické možnosti dostupné při překladu a tlumočení (RMIT).

Podpůrné služby pro studenty

Podpora pro studenty je rozdělena do několika odvětví. Mezi ty základní patří psychologické poradenství, finanční a právní poradenství, dále univerzita poskytuje poradenství i domorodým studentům. Dalšími službami určeným všem studentům univerzity jsou služby spadající pod Studijní podporu (Study Support). Studenti mohou požádat o pomoc tzv. Academic Skills Advisors, kteří prostřednictvím individuálních sezení napomáhají při plnění různých studijních povinností jako je vypracovávání seminárních prací, nebo poskytují konzultace k vysvětlení konkrétní probírané látky např. v chemii či matematice. Podpora v podobě Peer mentoringu již byla popsána u výše zmíněných univerzit, a jelikož na každé univerzitě funguje na stejném principu, nepovažujeme za nutné se touto formou podpory dále zabývat (RMIT).

Poradenství pro studenty se speciálními potřebami nalezneme pod názvem Equitable Learning Services. Podpora je určena studentům s různými druhy postižení, studentům dlouhodobě nemocným či s duševním onemocněním a studentům poskytující péči osobě se

znevýhodněním. Studenti mohou využít různých služeb díky vyhotovení Plánu pro rovné vzdělávání (Equitable Learning Plan), do něhož mohou být zahrnuty služby jako úprava studia, tj. vyšší časová dotace během examinační a upuštění od požadované docházky, možnost využívat studijní materiály v upraveném formátu a využití technologií jako např. softwaru pro automatické zaznamenávání mluveného slova. Studentům se sluchovým znevýhodněním, kteří hovoří ASL, mohou být přiděleni tlumočníci či zapisovatelé (RMIT).

6.3 Novozélandské vysoké školy umožňující studium znakového jazyka

No Novém Zélandu jsme dohledali dvě univerzity umožňující studium znakového jazyka. Obě univerzity sídlí na Severním ostrově ve městech Auckland a Wellington.

6.3.1 Victoria University of Wellington

Victoria University of Wellington, také známá pod maorským názvem Te Herenga Waka, byla založena roku 1897 a je nejstarší novozélandskou univerzitou. Sídlí v hlavním městě Wellington, ale některá pracoviště se nachází také ve městě Auckland. Univerzita nabízí obory ekonomické, společenskovední, přírodovědné, humanitní a zdravotnické.⁶⁹

Studium znakového jazyka

Jednou z fakult je Wellington Faculty of Humanities and Social Sciences. Pod ní spadá The School of Linguistics & Applied Language Studies, jež zajišťuje obor Certificate in Deaf Studies: Teaching New Zealand Sign Language. Jedná se dvouletý studijní obor, jenž lze studovat pouze ve formě part-time. Studium zahrnuje 6 kurzů a je dotováno 120 kredity (points). Úspěšné splnění všech kurzů předpokládá, že studenti v době zahájení studia hovoří plyně novozélandským znakovým jazykem (Victoria University of Wellington).

Prvním z povinných kurzů je Deaf Culture and Society zaměřující se na kulturní a společenská specifika neslyšících na Novém Zélandě a ve světě. Přitom klade důraz na individualitu neslyšícího člověka a zároveň na komunitu neslyšících jako minoritní skupinu. Mezi další témata kurzu se řadí i přiblížení role NSZL v komunitě neslyšících (Victoria University of Wellington).

---

⁶⁹ *Victoria University of Wellington, New Zealand* [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.wgtn.ac.nz/>

Druhý kurz Introduction to Structure and Use of NZ Sign Language se zabývá jazykovými rovinami NZSL včetně roviny morfologické, fonologické, lexikální a syntaktické. Dále jsou akcentovány vývoj a změny v tomto jazyce (Victoria University of Wellington).

Kurz Introduction to Learning Sign Language popisuje práci se slyšícími rodiči, kterým se narodí neslyšící dítě. Vlivem těchto okolností zkoumá studium NZSL jako druhého jazyka a zabývá se přitom strategiemi a principy výuky ve vzdělávání dospělých (Victoria University of Wellington).

Principles of Teaching NZ Sign Language se orientuje na praktické zvládnutí výuky NZSL učitelem. Kurz se dělí na několik dílčích témat, mezi něž náleží třídní management, plánování vyučovacích hodin, řešení vhodných studijních materiálů a pramenů, příprava podle vzdělávacích plánů a vhodné nastavení komunikace se žáky (Victoria University of Wellington).

Curriculum Design and Materials Development je kurz prezentující vhodnou metodiku přípravy studijních materiálů a jejich efektivní zařazení do výuky. Při tvorbě materiálů je kladen důraz na dodržení vzdělávacích plánů a zároveň obsažení látky, jež je relevantní pro konkrétní lekci (Victoria University of Wellington).

Poslední povinný kurz Deaf Studies Teaching Practicum je realizován ve formě praxe ve škole. Součástí praxe je vlastní výuka, příprava na hodiny a využití vhodných materiálů a technologií při výuce. Během praxe je hodnocen také přístup praktikanta ke studentům založený na respektu, adekvátní míra připravenosti na výuku a v neposlední řadě také volba vhodného oděvu (Victoria University of Wellington).

Novozélandský znakový jazyk lze studovat také jako součást Bachelor of Arts, konkrétně jako minor obor New Zealand Sign Language. Do studia je zahrnut kurz Structure and Use of New Zealand Sign Language, jenž je totožný s kurzem Introduction to Structure and Use of NZ Sign Language (viz výše). Další povinný kurz Intermediate New Zealand Sign Language A se zaměřuje na rozšíření znalostí slovní zásoby a gramatických jevů. Probíranými tématy jsou vyprávění o rodině, vztazích, životních událostech, využívání číselných systémů v jazyce v odvětvích jako finance, čas, věk apod. V jazykové rovině pak kurz rozvíjí schopnost užití vět tázacích, sloves či budoucího času. Kurz Intermediate New

Zealand Sign Language B navazuje studiem obdobných jevů, přičemž je kladen důraz na chronologii vyprávění, vyjádření vlastního názoru a překlad textů mezi angličtinou a NZSL (Victoria University of Wellington).

Podpůrné služby pro studenty

Univerzita zřizuje tzv. Te Amaru – Disability Services, což jsou služby určené studentům s různými druhy znevýhodnění. Studenti mohou podporu využít v několika formách. Jednou z nich je vyhledání konzultací s Disability and Inclusion Advisers, kteří pomáhají studentům odhalit překážky při studiu a odkazují na vhodnou podporu. Zároveň také mohou vypracovat Education Access Plan (Plán přístupného vzdělávání), ve kterém stanovují závažnost znevýhodnění a strategie pro budoucí úspěšné studium zahrnující využití některé z možností podpory. Studenti také mohou žádat o modifikaci podmínek examinační, konkrétně navýšení časové dotace. Technická podpora pro studenty se znevýhodněním zahrnuje využívání speciálních softwarů na rozeznání hlasu, programy schopné modifikovat textové studijní materiály, speciální zařízení pro zápis mluveného textu apod. Z materiální podpory můžeme jmenovat např. možnost zapůjčení ergonomického nábytku. Studenti se sluchovým znevýhodněním mohou požádat o přidělení tlumočnicka NZSL, jenž je doprovází na výuku, zkoušky, ale i jiné aktivity pořádané univerzitou (Victoria University of Wellington).

Mezi další služby patří Study Support s využitím např. studentského mentoringu nebo Peer Assisted Study Support, Poradenství (Student Counselling), jež zahrnuje i psychologické poradenství a jež poskytuje krátkodobé i dlouhodobé konzultace, a v neposlední řadě finanční poradenství. Studenti mohou využít také služeb specializovaných klinik, kde se mohou nechat vyšetřit lékařem nebo fyzioterapeutem (Victoria University of Wellington).

6.3.2 Auckland University of Technology

Auckland University of Technology (AUT) se nachází ve městě Auckland, kde má několik kampusů. Skládá se z pěti fakult, jež nabízejí obory v oblastech ekonomie, kultury a sociálních věd, designu a technologií, zdraví a životního prostředí. Jedna z fakult se zabývá specifickou oblastí studia a tou je studium maorštiny a rozvoje domorodého obyvatelstva.⁷⁰

---

⁷⁰ *Auckland University of Technology, Auckland, Nový Zéland* [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.aut.ac.nz/>

Studium znakového jazyka

Na univerzitě se mohou studenti zapsat do bakalářského programu Bachelor of Arts. Program je možné studovat ve formě prezenční i part-time po dobu 3 let. Celková kreditová dotace je 360 kreditů. V rámci studia tohoto programu se studenti specializují podle svého zájmu. První ze specializací, jež se zaměřuje na znakový jazyk a jež je volena jako maior, se nazývá New Zealand Sign Language and Deaf Studies. Studium je rozděleno do několika skupin, z nichž studenti plní předepsaný počet kurzů. Skupina Academic Communication obsahuje dva kurzy, studenti si vybírají jeden z nich. Skupina Culture and Society se dělí na čtyři podskupiny. Studenti si zapisují minimálně jeden kurz z každé podskupiny. Skupina Knowledge and Inquiry zahrnuje pět kurzů, přičemž studenti opět musí absolvovat minimálně jeden. Tyto tři jmenované skupiny jsou součástí společného základu všech kombinací v rámci oboru Bachelor of Arts a obsahově nesouvisejí se studiem znakového jazyka, proto jsme dospěli k závěru, že není nutné je v této práci blíže specifikovat. Následující tři skupiny jsou již zaměřeny na znakový jazyk (AUT).

Z první skupiny si studenti volí dva kurzy z možných tří. Prvním kurzem je Deaf Community and Culture I, který se zaměřuje na výklad současného fungování komunity neslyšících a její postavení ve společnosti a vzdělávání. Výklad se opírá také o historický vývoj komunity a mezinárodní situaci. Studenti se během studia setkávají s neslyšícími, aby lépe pochopili danou problematiku (AUT).

Druhý kurz New Zealand Sign Language I je určen studentům bez předchozí znalosti NZSL, příp. těm, kteří ovládají pouze základy. Studenti si během kurzu osvojují základní gramatická pravidla a jednoduchou slovní zásobu pro potřeby denní komunikace – představení se, čísla, práce a volný čas. Navazující kurz New Zealand Sign Language II dále rozvíjí znalost gramatiky a slovní zásoby – emoce, názory, popis osob, zvířat, věcí, budov apod. (AUT).

Ze druhé skupiny si studenti volí tři kurzy z pěti uvedených. Kurz Deaf Community and Culture II navazuje na stejnojmenný kurz a hlouběji se věnuje problematice komunity a kultury neslyšících s důrazem na odraz této kultury v literatuře. Vedle toho zahrnuje také další projevy kultury neslyšících, jimiž jsou např. umění a humor. New Zealand Sign Language III dále rozšiřuje znalosti gramatiky a slovní zásoby pomocí autentických

komunikačních situací s neslyšícími. Tématy kurzu jsou numerický systém, popis meteorologických a jiných přírodních jevů či schopnost vyjadřovat se pomocí složitých větných struktur o sportu a zdraví. Zealand Sign Language IV pokračuje procvičováním slovní zásoby a gramatiky, jež je rozšířeno např. o parafrázování informací v NZSL, popis pracovního procesu, sdílení zkušeností aj. Studenti by měli po ukončení kurzu mluvit plynně NZSL. New Zealand Sign Language Discourse je kurz orientující se na pochopení rozdílů mezi komunikací ve znakovém jazyce a v jazyce mluveném a specifických jevů těchto dvou forem komunikace. Poslední kurz ze skupiny nesoucí název Intercultural Competence in a Global World se nevěnuje studiu znakového jazyka, a proto nebude blíže popisován (AUT).

Poslední skupina je rozdělena do pěti kurzů, z nichž si studenti zapisují tři. První kurz Special Topics (Deaf studies) je sice uveden mezi pěti zmíněnými kurzy, není u něj však dostupný deskriptor kurzu, a tudíž neznáme jeho obsah. Druhý kurz ze skupiny Current Issues in the Deaf World analyzuje současný stav neslyšící komunity na Novém Zélandu a ve světě. V tomto kontextu se zaměřuje především na vzdělávání neslyšících a lidská práva, stejně tak na rozdílnosti většinové a neslyšící společnosti a vliv těchto faktorů na život neslyšících. Comparative Analysis of English and NZSL je kurz podávající přehled o odlišnostech jazykové struktury NZSL a angličtiny pomocí komplexní jazykové analýzy, tj. analýzy roviny syntaktické, morfologické, foneticko-fonologické, sémantické apod. Kurz New Zealand Sign Language V završuje studium gramatické a lexikální roviny znakového jazyka a při tom zvyšuje povědomí o kulturním vlivu na NZSL. Od studentů je vyžadována excelentní znalost gramatiky a slovní zásoby včetně schopnosti užívat idiomatická slovní spojení. Posledním kurzem radícím se do této skupiny je Diversity, Power and Discrimination, jenž se nezabývá znakovými jazyky, a proto nebude dále popisován (AUT).

Poslední semestr studia absolvují studenti praxi pod vedením supervizora. Praxe pro námi popisovaný obor může být vykonávána ve třech zařízeních – Auckland Deaf Society⁷¹, Ko Taku Reo Deaf Education New Zealand⁷² a SignDNA⁷³ (AUT).

New Zealand Sign Language — English Interpreting je další specializací, kterou si mohou studenti zvolit v rámci bakalářského oboru Bachelor of Arts jako maior. Mezi povinnými kurzy společného základu jsou tři, jež nebudeme popisovat, jelikož nesplňují naše kritéria – Academic Communication, Culture and Society a Knowledge and Inquiry. V případě této specializace se již nejedná o tematické skupiny předmětů, jak tomu bylo u předchozího oboru, ale skutečně o samostatné kurzy. Dalšími kurzy, které nesouvisí se znakovými jazyky a které nebudeme popisovat, jsou Interpreter Role, Ethics and Practice a Societal Context for Interpreters and Translators (AUT).

Mezi povinné kurzy se řadí zaprvé ty, jež byly součástí i předchozího popisovaného oboru, a to jsou New Zealand Sign Language I, II, III, IV a V, New Zealand Sign Language Discourse, Deaf Community and Culture I a II, Current Issues in Deaf World a kurz Comparative Analysis of English and NZSL (AUT).

Zadruhé jsou součástí studijního plánu další povinné kurzy. Prvním je NZSL Interpreting Practicum Experience I – Observations, jenž je realizován formou náslechové praxe. Studenti se během praxe zaměřují na etické a znalostní požadavky na výkon povolání v oblasti překladu a tlumočení, dále zaznamenávají přípravu na danou činnost, metody její realizace, zpětnou vazbu a plánování. Toto vše je zapisováno do deníku praxe. Na tuto praxi navazuje další praktický kurz NZSL Interpreting Practicum Experience II – Professional Practice, který již není realizován formou pouhých náslechlů, ale studenti si sami zkouší práci tlumočnicka či překladatele, kdy všechny dříve pozorované jevy aplikují při své činnosti.

---

⁷¹ Auckland Deaf Society je organizací zaměřující se na výuku NZSL a sdružování neslyšících a dalších osob, které se zajímají o jazyk, kulturu a komunitu neslyšících (*Auckland Deaf Society Inc* [online]. Nový Zéland, c2016-2022 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <http://auckland-deaf.org.nz/>).

⁷² Ko Taku Reo Deaf Education New Zealand je poskytovatelem vzdělání pro neslyšící děti a zároveň zprostředkovatelem informací a poradenství v oblasti možností vzdělávání v hlavním proudu nebo ve speciálních institucích *Ko Taku Reo: Deaf Education New Zealand* [online]. c2022 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.kotakureo.school.nz/parents-and-whanau/>

⁷³ SignDNA je databáze a zároveň prodejní galerijní e-shop uměleckého ztvárnění znaků ve formě obrazů, které vytvářejí neslyšící *SignDNA* [online]. c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://signdna.com/>

Práce může být individuální, nebo studenti spolupracují ve skupinách. V Kurzu NZSL Interpreting I – Dialogic Interactions si studenti osvojují základní techniky simultánního tlumočení v komunikační situaci dialogu, příkladech těchto situací mohou být pracovní pohovory nebo rozhovory s lékaři. Tlumočení je realizováno samostatně nebo ve skupinách (AUT).

V posledním roce studia absolvují studenti praxi, v prvním semestru náslechovou formou, v druhé semestru již aktivním zapojením. Praxe je vykonávána v organizacích nebo při formálních setkáních. Konkrétní umístění nacházejí studenti v ZOO Auckland, Auckland Art Gallery, během pracovních jednání, univerzitních přednášek či seminářů, komunitních workshopů a dále ve skupinách pro rodiče s dětmi (AUT).

Následující tři obory mají shodné kurzy jako výše zmíněné obory. Z toho důvodu pouze představíme daný obor a uvedeme výčet kurzů obsažených ve studijním plánu (AUT).

Graduate Certificate in Arts má jako jednu ze specializací obor NZ Sign Language and Deaf Studies courses. Studium trvá půl roku v případě prezenční i part-time formy studia s celkovou dotací 60 kreditů. Studenti si volí některé z následujících kurzů: Intercultural Competence, Intercultural Competence in a Global World, Contemporary Language Studies, New Zealand Sign Language I, Deaf Community and Culture I, New Zealand Sign Language II, Deaf Community and Culture II, New Zealand Sign Language III, Special Topic (Deaf Studies), New Zealand Sign Language IV, Current Issues in the Deaf World, Comparative Analysis of English and NZSL, Interpreter Role, Ethics and Practice (AUT).

Graduate Diploma in Arts umožňuje taktéž specializaci v oboru NZ Sign Language and Deaf Studies. Studium probíhá po dobu jednoho roku v prezenční i part-time formě a je dotováno 120 kredity. Obor má stejné kurzy jako Graduate Certificate in Arts, kromě kurzu Current Issues in the Deaf World, který není v nabídce uveden. Oproti tomu má tři kurzy navíc: Lifespan Development and Communication, Diversity, Power and Discrimination a New Zealand Sign Language Discourse (AUT).

Studenti si mohou ke svému bakalářskému studiu přidat obor minor s názvem Deaf Studies, který studují souběžně se svým hlavním oborem. Zahrnutý jsou tyto kurzy: Intercultural Competence, Intercultural Competence in a Global World, Deaf Community and Culture I

a II, NZSL I, II, III, IV a V, NZSL Discourse, Special Topic (Deaf Studies) a Current Issues in the Deaf World (AUT).

Kurzy zaměřené na znakový jazyk si mohou zapisovat i studenti oboru Diploma in Arts a Certificate in Arts. Univerzita také nabízí magisterské studium, které však již není zaměřeno na NZSL, ale podává obecné poznatky ke všem jazykům. Jedná o obory v oblasti tlumočení a překladu a učitelství, jež předpokládají již předchozí výbornou znalost jazyka. Studium konkrétního jazyka je zahrnuto ve studijním plánu jen velmi okrajově (AUT).

Univerzita nabízí také navazující magisterské studium v oblasti jazykovědy a kulturních studií (AUT). Dané obory nejsou zaměřeny specificky na NZSL a nebudou v této práci popisovány.

Podpůrné služby pro studenty

Služby na AUT můžeme stejně jako u předchozích škol rozdělit na služby určené všem studentům a služby pro studenty se znevýhodněním. Jednou ze služeb pro tyto studenty je Disability Support Services. Studenti mohou kontaktovat Disability Support Team, který s nimi konzultuje možnosti podpory. V případě, že u studenta ještě nebyla provedena diagnostika, tým jej odkáže na diagnostické služby. Podpora je realizována v různých formách, mezi něž se řadí využívání speciálních technologií a softwarů (např. tzv. screen readers – čtečky textu na obrazovce) a modifikace formy examinace, tj. prodloužení času apod. Pro mluvčí NZSL může být zprostředkován tlumočnický znakového jazyka a podpora při získávání přístupu k poznámkám z výuky (AUT).

Službou určenou všem studentům je např. Counselling and Mental Health Support, jež se zaměřuje na poradenství a psychologickou pomoc. Služba také zřizuje několik speciálních telefonních linek, kam mohou studenti volat v jakýkoliv čas. Jedna z linek funguje i pro posílání SMS zpráv. Studijní podpora může být studentům poskytnuta v různé formě. Student Ambassadors se zaměřují především na prvotní adaptaci v novém univerzitním prostředí pomocí orientačních setkání a poskytování informací o studiu a studentském životě. Student Hub je zřízen na každém kampusu a poskytuje rychlé odpovědi na dotazy spojené se studiem a zároveň odkazuje na příslušné podpůrné služby. Student Experience Team poskytuje především informace o studiu a komunikuje s fakultami. Při univerzitní knihovně můžeme nalézt tzv. Learning Advisors, kteří pomáhají studentům při plnění

školních povinností a zkoušek. Na univerzitě nechybí ani podpora v podobě Peer Mentors (AUT).

6.4 Závěrečná komparace možností vysokoškolského studia

Univerzity a studium znakových jazyků, které jsme popsali v této kapitole, vychází ze zcela odlišných vzdělávacích systémů a mají taktéž zcela odlišnou organizaci studia. Z popisu jednotlivých oborů taktéž vyplývá, že obsah vzdělávání rozděluje každá univerzita jinak a má proto velmi odlišné počty kurzů. Cílem práce je systematicky a přehledně porovnat tyto rozdíly. Z toho důvodu byly všechny vycházející informace shrnuty do níže uvedené tabulky⁷⁴, která poskytuje základní přehled všech škol, oborů, počtu předmětů, délky studia a získaných kvalifikací a umožňuje tak snadnější orientaci a možnost porovnání.

Tabulka č. 2 – Porovnání vysokoškolských oborů podle vybraných kritérií

Název instituce	Studijní program/obor	Počet předmětů	Délka studia	Získaný titul
Česká republika				
Univerzita Karlova	• Jazyky a komunikace neslyšících	20 + PV moduly	3 roky, prezenční	Bakalář
	• Čeština v komunikaci neslyšících	8 + PV moduly	2 roky, prezenční	Magistr
Masarykova univerzita	• Tlumočnictví českého znakového jazyka – jednoobor	32 + PV bloky	3 roky, prezenční	Bakalář
	• Tlumočnictví českého znakového jazyka – dvouobor	29 + PV bloky	3 roky, prezenční	Bakalář

⁷⁴ Tabulka byla vypracována autorkou práce na základě informací prezentovaných výše v této kapitole.

Austrálie				
La Trobe University	<ul style="list-style-type: none"> Auslan (minor) 	4	3 roky, prezenční	Bachelor (bakalář)
The University of Newcastle	<ul style="list-style-type: none"> Diploma in Languages – Auslan 	2 + volitelná praxe	1 rok, prezenční, part-time	Diploma
The University of Melbourne	Pouze jako volitelné kurzy <ul style="list-style-type: none"> Auslan and Visual Communication Deafness and Communication 	2	X	X
Macquarie University	<ul style="list-style-type: none"> Graduated Diploma of Auslan-English Interpreting 	8	2 roky part-time	Graduated Diploma
RMIT University	<ul style="list-style-type: none"> Diploma of Interpreting 	7 + PV	1 rok, prezenční	Graduated Diploma
	<ul style="list-style-type: none"> Advanced Diploma of Interpreting 	8 + PV	1 rok, prezenční	Advanced Diploma
	<ul style="list-style-type: none"> Graduate Diploma in Translating and Interpreting 	4 + PV	1 rok, prezenční 2 roky, part-time	Graduate Diploma
	<ul style="list-style-type: none"> Master of Translating and Interpreting 	8 + PV	2 roky, prezenční 4 roky, part-time	Master (magistr)

Nový Zéland				
Victoria University of Wellington	<ul style="list-style-type: none"> • Certificate in Deaf Studies: Teaching NZSL 	6	2 roky part-time	Certificate (pre-degree)
	<ul style="list-style-type: none"> • Bachelor of Arts – NZSL (minor) 	3	3 roky, prezenční, part-time	Bachelor (bakalář)
Auckland University of Technology	<ul style="list-style-type: none"> • Graduate Certificate in Arts – NZSL and Deaf Studies 	Pouze PV	0,5 roku, prezenční, part-time	Graduate Certificate
	<ul style="list-style-type: none"> • Graduate Diploma in Arts – NZSL 	Pouze PV	1 rok, prezenční, part-time	Graduate Diploma
	<ul style="list-style-type: none"> • Bachelor of Arts – <u>NZSL</u> and Deaf Studies 	Pouze PV (14) + praxe	3 roky, prezenční, part-time	Bachelor (bakalář)
	<ul style="list-style-type: none"> • Bachelor of Arts – <u>NZSL</u> – English Interpreting (<u>maior</u>) 	Pouze PV (14) + praxe	3 roky, prezenční, part-time	Bachelor (bakalář)

Při porovnání se můžeme zaměřit i na další aspekty. Z analýzy dat, jež poskytují univerzity na svých webových stránkách a ve svém handbooks⁷⁵, jejichž součástí jsou sylaby jednotlivých kurzů i celých oborů, a jež byly zpracovány v této kapitole, vyplývá, že ačkoliv se organizace studia na vysokých školách v daných zemích v mnohém shoduje, při hlubším zkoumání můžeme zaznamenat celou řadu rozdílů. Odlišné nastavení kvalifikačních rámců vede k tomu, že vysoké školy nabízejí vzdělávání na různých úrovních. Zatímco české

⁷⁵ Handbook je obdobou informačního systému zahrnující sylaby všech kurzů vyučovaných na dané univerzitě.

univerzity poskytují skutečně jen vysokoškolské vzdělání, univerzity v Austrálii a na Novém Zélandu umožňují i studium oborů s nižší výstupní kvalifikací (Certificates, Diplomas apod.).

Rozdíly byly zjištěny i při porovnání obsahu a průběhu studia. Obory na australských a novozélandských školách pokrývají širší rozsah znalostí, praktických i teoretických, v jediném kurzu, který má vyšší kreditové ohodnocení. Gramatická rovina jazyka je součástí kurzů, kde je probírána taktéž slovní zásoba. Jazykovědné oblasti znakového jazyka jsou vyučovány ve stejných kurzech jako historie a kultura neslyšících. České vysoké školy mají naopak učivo rozložené do specifických odvětví, každý kurz se tedy detailněji orientuje na konkrétní, pouze dílčí aspekt studovaného oboru. Nejen, že jsou některé kurzy rozdělené podle toho, jestli se věnují gramatice nebo slovní zásobě, ale většinou dochází i k tomu, že jedna gramatická oblast, tj. jazyková rovina, má vlastní kurz. Kurzů je proto více a jsou ohodnoceny nižším počtem kreditů.

Další oblastí, která je v každém státě uplatňovaná jinak, je celková délka studia. Obě české vysoké školy mají bakalářské studium rozvrženo na 3 roky a magisterské na 2 roky. Tak je tomu u většiny studijních oborů v ČR. Australské a novozélandské školy mají studium rozloženo různě od 1 roku po dobu 4 let v závislosti na oboru a kvalifikaci. České školy také na rozdíl od australských a novozélandských neumožňují v případě uvedených oborů dálkové studium.

Velkým rozdílem jsou finanční náklady na studium. Všechny uvedené univerzity v Austrálii a na Novém Zélandu jsou placené. České vysoké školy jsou obě veřejné, a tudíž se na nich školné neplatí. Ovšem všechny školy ve všech třech státech nabízí různé formy finanční podpory, na kterou jsme se blíže nezaměřovali.

Složitou oblastí pro komparaci je zajištění kreditového systému v daných zemích. Hned úvodem je nutné zmínit, že kredity na australských a novozélandských univerzitách mají jinou hodnotu než kredity vycházející z modelu Evropského systému přenosu a akumulace kreditů (ECTS), jenž je předlohou pro český kreditový systém. Daný systém usnadňuje uznávání kvalifikací a zahraničních mobilit napříč členskými státy EU.⁷⁶ Rozdíly v kreditovém

---

⁷⁶ *Evropská komise* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/index_cs

hodnocení můžeme ukázat na příkladu tříletého bakalářského studia. V České republice je pro jeho dokončení standardně nutné získat 180 ECTS, zatímco na australských a novozélandských vysokých školách má odpovídající studium dotaci 360 kreditů, tzn. studenti získají 120 kreditů za rok, jež odpovídají hodnotě 60 ECTS (La Trobe University).

Závěr

Zmapováním možností vysokoškolského studia znakového jazyka jsme dohledali dvě české, pět australských a dvě novozélandské školy, jež poskytují studium lingvistických, pedagogických, tlumočnických a překladatelských oborů zaměřených na znakové jazyky. Zároveň byly předloženy důležité aspekty, jež ovlivňovaly a stále ovlivňují podobu terciárního vzdělávání. Historický vývoj edukace neslyšících, vznik a vývoj znakových jazyků, národní legislativa, vzdělávání neslyšících v současnosti a vzdělávací systémy České republiky, Austrálie a Nového Zélandu – všechna uvedená hlediska byla v této práci analyzována a porovnávána tak, aby mohlo být vysokoškolské vzdělávání neslyšících představeno v širokém kontextu. Při komparaci univerzitní nabídky studia, jednotlivých oborů a kurzů, jsme odhalili mnoho odlišných i shodných rysů. Obsah a rozložení studia nebo kreditové systémy jsou jen jedny z odlišností, které jsme zjistili. Teoretická východiska v této práci vycházela z informací zveřejněných na webových stránkách škol, proto se často objevoval nesoulad v jejich množství a podrobnosti, jelikož některé školy podávaly vyčerpávající popis kurzů, zatímco jiné uváděly jen základní osnovu, v některých případech nebyly popisy kurzů uvedeny vůbec. Limitem práce je jistě skutečnost, že jsme se zaměřili pouze na komparaci oborů bakalářských a magisterských, případně oborů s nižší kvalifikací, zatímco doktorské obory do práce zahrnuty nebyly. Kurzy byly vybírány podle předem definovaných kritérií, kromě už několikrát zmíněné výjimky, kterou je RMIT University v Austrálii. Výsledná komparace všech těchto aspektů potvrzuje, že všechny tři zkoumané státy umožňují vysokoškolské studium znakového jazyka, a to s různým zaměřením. Obsah výuky ani v jednom případě neopomíná výklad jazykových, kulturních ani historických charakteristik znakových jazyků a teoretická výuka je doplněna praktickými cvičeními či přímo praxemi v institucích a školách. Ačkoliv je rozložení náplně studia znakového jazyka odlišné, můžeme potvrdit, že obsahově a rozsahově jsou dané obory srovnatelné. Rozdíly samozřejmě najdeme u rozšiřujících kurzů, které se zaměřují na studovaný obor jako např. učitelství znakového jazyka, tlumočnictví znakového jazyka apod.

Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura

HÁDKOVÁ, Kateřina. *Člověk se sluchovým postižením*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2016. ISBN 978-80-7290-619-2.

JOHNSTON, Trevor a Adam SCHEMBRI. *Australian Sign Language: An Introduction to Sign Language Linguistics*. New York, Spojené státy americké: Cambridge University Press, 2006. ISBN 978-0-521-83297-7.

MACUROVÁ, Alena a Radka ZBOŘILOVÁ. *Jazyky v komunikaci neslyšících: Český znakový jazyk a čeština*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-3412-8.

Internetové zdroje

Auckland University of Technology, Auckland, Nový Zéland [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.aut.ac.nz/>

Auckland Deaf Society Inc [online]. Nový Zéland, c2016-2022 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <http://auckland-deaf.org.nz/>

AUSLAN Visual Communication [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://auslanvcbyjj.tumblr.com/post/91936602583/elan-analysis-of-auslan>)

Aussie Deaf Kids [online]. Austrálie, c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.aussiedeafkids.org.au/>

Australian Bureau of Statistics [online]. [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://www.abs.gov.au/>

Australian Government: Tertiary Education Quality and Standards Agency [online]. c2022 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.teqsa.gov.au/>

Australian Human Rights Commission [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://humanrights.gov.au/>

Centrum Karolina: UK Point [online]. Univerzita Karlova, c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://centrumcarolina.cuni.cz/CC-1.html>

Comparative Analysis of the Australian Qualifications Framework and the European Qualifications Framework for Lifelong Learning: Joint Technical Report. 2016. ISBN 978-1-76028-955-3.

Comparative Analysis of the European Qualifications Framework and the New Zealand Qualifications Framework: Joint Technical Report. 2016. ISBN 978-92-79-63854-1.

Council of Europe [online]. c2022 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/portal/home>

CzechEncy: Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. Masarykova univerzita, c2012-2020 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/>

Česká komora tlumočnicků znakového jazyka [online]. c2022 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.cktzj.com/>

Česká unie neslyšících, z.ú. [online]. c2022 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.cun.cz/cs/>

Deaf Australia [online]. c2021 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <https://deafaustralia.org.au/>

DOČKALOVÁ, Lenka. *Pražská škola a harvardský binarismus*. Brno, 2007. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

Europass [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://europa.eu/europass/cs>

Evropská komise [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/index_cs

Evropská komise: European Education and Culture Executive Agency (EACEA) [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://www.eacea.ec.europa.eu/index_cs

Find & Connect [online]. Austrálie, 2011 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.findandconnect.gov.au/>

Finding Records [online]. Austrálie, c2016 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.findingrecords.dhhs.vic.gov.au/>

Informační systém Masarykovy univerzity [online]. Masarykova univerzita [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/>

Informační systém UK [online]. Univerzita Karlova [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/studium/>

Ko Taku Reo: Deaf Education New Zealand [online]. c2022 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.kotakureo.school.nz/parents-and-whanau/>

La Trobe University [online]. [cit. 2022-01-25]. c2022 Dostupné z: <https://www.latrobe.edu.au/>

Macquarie University [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.mq.edu.au/>

Masarykova univerzita [online]. c2022 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/>

MCKEE, D., R. MCKEE, S. PIVAC ALEXANDER, L. PIVAC a M. VALE. *Online dictionary of New Zealand Sign Language* [online]. Wellington: Deaf Studies Research Unit, University of Wellington, 2011, [cit. 2022-01-05]. Dostupné z: <https://www.nzsl.nz/>

Ministry of Education [online]. Nový Zéland, c2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.education.govt.nz/>

NaNUK: Neslyšící a nedoslychaví studenti na UK [online]. Ústav jazyků a komunikace neslyšících, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, c2015 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://ujkn.ff.cuni.cz/cs/2020/09/29/nanuk-neslysici-a-nedoslychavi-studenti-na-uk/>

New Zealand Now [online]. Nový Zéland: Ministry of Business, Innovation and Employment, New Zealand Government, c2021 [cit. 2022-01-05]. Dostupné z: <https://www.newzealandnow.govt.nz/>

NextSense [online]. Austrálie, c2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.nextsense.org.au/>

NZQA: New Zealand Qualifications Authority [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.nzqa.govt.nz/>

Office for Disability Issues: NZSL Board [online]. Ministry of Social Department, c2022 [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <https://www.odi.govt.nz/nzsl/>

- OKROUHLÍKOVÁ, Lenka. Historical Roots of Czech Sign Language the first half of the 19th century. *E-Pedagogium* [online]. 2021, 21(2), 46-65 [cit. 2022-02-15]. ISSN 12137758. Dostupné z: doi:10.5507/epd.2021.018
- LADD, Paddy, (2003). In: *Deafhood Foundation* [online]. c2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.deafhood.org/>
- Pražský hrad: Prezident ČR* [online]. c2022 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/>
- RMIT University* [online]. c2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.rmit.edu.au/>
- Ruce* [online]. c2004-2021 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <http://ruce.cz/>
- SignDNA* [online]. c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://signdna.com/>
- Sign Ninja* [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <http://www.nzslsignninja.co.nz/>
- Společnost pro ranou péči, z.s.* [online]. c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.ranapece.cz/pro-rodice/co-je-rana-pece/>
- Stamp Engravers: A database of stamp engravers all over the world and their work.* [online]. [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://stampengravers.blogspot.com/>
- STEWART, Pauline Ann. *To turn the key: the history of deaf education in New Zealand.* New Zealand, 1982. Master thesis. University of Otago.
- Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Holečkova* [online]. c2017-2022 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://www.skolaholeckova.cz/index.php?type=Blog&id=78&ids=44>
- Střední škola, Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené Výmolova* [online]. c2016 [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <http://www.vymolova.cz/>
- Study Australia* [online]. Australian Trade and Investment Commission, Australian Government, c2022 [cit. 2022-01-05]. Dostupné z: <https://www.studyaustralia.gov.au/>
- Teiresiás: Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky* [online]. Masarykova univerzita, c2000-2018 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.teiresias.muni.cz/>

TEQSA: Tertiary Education Quality and Standards Agency [online]. Austrálie: Australian Government, c2022 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.teqsa.gov.au/>

The Family Book: An introduction for the families and whānau of children diagnosed with a hearing loss. Nový Zéland: Ministry of Education, 2013. ISBN 978-0-478-38678-3.

The Free Dictionary [online]. Farlex, c2003-2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.thefreedictionary.com/>

The University of Melbourne [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.unimelb.edu.au/>

The University of Newcastle Australia [online]. c2022 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.newcastle.edu.au/>

Think New: New Zealand Education [online]. Nový Zéland: New Zealand Government [cit. 2022-01-05]. Dostupné z: <https://www.studywithnewzealand.govt.nz/>

Universities New Zealand: Te Pōkai Tara [online]. c2022 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.universitiesnz.ac.nz/>

Univerzita Karlova [online]. c2022 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://cuni.cz/UK-1.html>

Victorian College for the Deaf [online]. Austrálie [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.vcd.vic.edu.au/>

Victoria University of Wellington, New Zealand [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.wgtn.ac.nz/>

Vyšší odborná škola, Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Hradec Králové [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://neslhc.com/>

Worldometers [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://www.worldometers.info/>

Legislativa

Austrálie. Broadcasting Services (Television Captioning) Standard 2013, zde dne 5. června 2013. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.au/Details/F2016C00225>

Austrálie. Disability Discrimination Act 1992: Act No 135, 1992, zde dne 8. června 2016. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00763>

Česka republika. Zákon č. 384/2008 Sb., ze dne 23. září 2008, o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob.

Nový Zéland. Māori Language Act 1987: Public Act 1987 No 176, ze dne 20. července 1987. Dostupné z: <https://www.legislation.govt.nz/act/public/1987/0176/latest/whole.html>

Nový Zéland. New Zealand Sign Language Act 2006: Public Act 2006 No 18, ze dne 10. dubna 2006. Dostupné z: <https://www.legislation.govt.nz/act/public/2006/0018/latest/whole.html>

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, ze dne 13. prosince 2006.

Seznam tabulek

Tabula č. 1 – Porovnání kvalifikačních rámců Austrálie, Nového Zélandu a Evropské unie

Tabulka č. 2 – Porovnání vysokoškolských oborů podle vybraných kritérií

Seznam zkratek

AOCD – Advisor on Deaf Children

AQF – Australian Qualifications Framework

ASL – Australian sign language

AUT – Auckland University of Technology

BANZSL – British, Australian and New Zealand sign language

BSL – British sign language

ČKTZJ – Česká komora tlumočnicků znakového jazyka

ČZJ – Český znakový jazyk

EACEA – European Education and Cultural Executive Agency

ECTS – European Credit Transfer and Accumulation System (Evropský systém přenosu a akumulace kreditů)

EQF – European Qualifications Framework

FSP – Family Service Plan

IDP – Individual Development Plan

IEP – Individual Education Plan

ILP – Individuální logopedická péče

ISL – Irish sign language

IS MUNI – Studijní informační systém Masarykovy Univerzity

ITP – Institutes of Technology and Polytechnics

MUNI – Masarykova Univerzita

NAATI – National Accreditation Authority for Translators and Interpreters

NaNUK – Neslyšící a nedoslýchaví studenti na UK

NCEA – National Certificate of Education Achievement

NESČ – Nový encyklopedický slovník češtiny

NZ – New Zealand

NZQA – New Zealand Qualifications Authority

NZQF – New Zealand Qualifications Framework

NZSL – New Zealand sign language

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

PTE – Private Training Establishments

PV – povinně volitelný

RMIT – Royal Melbourne Institute of Technology

SERRJ – Společný evropský referenční rámec pro jazyky

SCHE – Short-cycle Higher Education

SIS UK – Studijní informační systém Univerzity Karlovy

SPC – Speciálně pedagogické centrum

TAFE – Technical and Further Education

TESQ – Tertiary Education Qualification Statement

TESQA – Tertiary Education Quality and Standards Agency

UK – Univerzita Karlova

VET – Vocational Education and Training

